National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1089.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 71 (3184) XXXIV aastakäik | Teisipäeval, 24. septembril 1985 — Tuesday, September 24, 1985 | Üksiknumbri hind 70 senti

„Estonia" masterid, kes võtsid osa Kanada masterklubide vahelisest võistlusest ja tulid seal meistriks. Pildil esireas vasakult T. Vellend, U. Limit, V. Sadul ja A. Ernesaks; seisavad M. Jaago, E. Kulmar, K. Pehtla, J. Lents, V. Kõresaar ja K. Trei.

Ettevalmistused ESTO-88'st osavõtuks

Toomas Metsala valiti tagasi Sihtasutus Eesti Päevad Kanadas esimeheks – Vahekord Eesti Majaga ikka veel selgitamata

Möödunud neljapäeva õhtul toimus Sihtasutus Eesti Päevad Kanadas aastapeakoosolek, kus esindatud olid 41 eesti organisatsiooni ja 13 üksikliiget, kes peakoosoleku katkestamise ajal peetud juhatuskoosolekul ametlikult vastu võeti. Koosoleku avas sihtasutuse esimees Toomas Metsala, misjärel koosoleku juhatajaks valiti Robert Kreem ja protokollijaiks dr. E. Aruja ning Endla Kannel.

Tegevusaruandes märkis T. Metsala, et möödunud aasta on kulunud ESTO-84 lõpetamiseks. Toimus huvitavate mõtetega mõttekolle, mis Austraaliasse edasi saadeti. Lõpetamisel on ESTO-84 albumi väljaandmine, palju aega on nõudnud majandusaruande koostamine ja selle kontrollimine osa võtnud gruppidega. Rahad on kõigile vastavalt kokkuleppele, välja makstud, mis ei olnud mitte tulu jagamine, vaid varema kokkuleppe alusel. Praegu on veel mõned asjad lõpetamisel. On müüdud ESTO-84 varandust, EKN'ule on raal üle antud. Veel on teatud varandusi, mis jäävad sihtasutusele.

Majandusaruande esitas Nikolai Valge. Väljajagatud aruanne oli väga hästi, põhjalikult ja ülevaatlikult koostatud, näidates Sihtasutus Eesti Päevad Kanadas varanduslikku seisu 31. detsembril 1984. lõpul $270.496, sellest oli operatsioonide fondis $46,209. Põhifondi on paigutatud $71.000 ja albumi fondi $50.000. Rahalise läbikäigu aruanne näitas laekumisi $217.934, kulutusi $26.361, jättes ülejääki $191.573. ESTO-84 sissetulekute poolel oli $993.528 ja väljaminekuid $776.334, mis andis ülejääkgiks rahalise aruandes oleva $217.934.

Selle kõrval ESTO-84 ürituste läbikäik aruande ajavahemikul 1982—84 tõusis $1.076.727-le, sellest kulusid $806.362, mis jättis ülejääki $270.365, sellest kuulus ürituste osale $122.978 ja ESTO lõivuks $147.387.

Kõigile kätteantud aruandele täienduseks luges N. Valge ette majandusaruannete lisandid sihtasutuse organisatsiooni arvepidamise põhimõtete ja erifondide loomise asjus, märkides kätteantud aruande juurde, et juhul kui üritus lõppes puudujäägiga, siis see kaeti ESTO-84 poolt.

Sõnavõttude alul ütles Eesti Maja esimees Osvald Piil, et ta peab aruande puhul märkima, et ESTO-84 peakomitee ja Eesti Maja majanduslik vahekord on siiski veel lahendamata, misjärel T. Metsala selgitas võimalusi vahekordade selgitamiseks ja rääkis antud kuuajalisest pikendusest tasumata arvete esitamiseks ja ütles, et kõiki seni korraldamata punkte asub lahendama järgmine juhatus. Eesti Maja vahekorra selgitamist on pikendanud asjaolu, et nendega oli mitu lepingut, mis läksid aruandes erilahtritesse. ESTO peakomitee poolt on asi lahendatud, kuid Eesti Maja pole sellega leppinud.

Eesti Maja abiesimees Alfred Sepa ütles, et ESTO-84 peakomitee töötab teisiti kui eelmine komitee. Eesti Majaga on vahekord selgitamata.

Kui Eesti Maja on eestlastel vaja, siis need summad, mis Eesti Majal on saada, oleks korralikult välja makstud.

O. Piil lisas, et arve ESTO'le saadeti juba enne 1984. a. lõppu. Kirjalikule lepingule Eesti Majaga on alla kirjutanud N. Valge ja T. Metsala.

N. Valge väitis, et Eesti Maja on ESTO'lt nõudnud kõrgemaid tüürinorme kui tavalistelt eesti organisatsioonidelt. Ka on laen Eesti Majale tagasi makstud ilma protsentideta. Kuigi senine juha-

(Järg lk. 8)

Kasvatamaks ja säilitamaks eesti keelt

Koolitöö algas eesti keskastme täienduskoolides

Möödunud reede õhtul alustasid tunniajalise vaheajaga õppetööd TES keskkool ja gümnaasium. Esimese aktus Eesti Maja suures saalis, teine klubiruumis. Vaatamata järelsuve keskusvisele soojusele oli koolitööd alustajate pere küllaltki arvukas, näidates huvi eestiainelise õppetöö vastu.

Eesti keskkooli algus

TES keskkoolis alustati aktust palvusega, mille pidas õp. U. Petersoo. Ta arvas, et noored on mõelnud sellele, et milleks peame käima eesti koolis. Sellele on vastuseid mitu: meie vanemaile meeldib, et eesti keelt õpime, sõbrad on siin. Kuid selle põhiline põhjus on, et olete sündinud eestlastena. Eestile on kõrgemalt poolt antud ajalugu, eestlased on võidelnud selle maa eest ja see on olnud lühemat aega ka vaba. Selle saatus on nagu Jumal on seda andnud. Paljud eestlased jätavad oma keele, selle Jumala antud ande ja arvavad, et neil pole seda tarvis nagu Jumalatki. See on neile suur kaotus, kui viskavad välja oma rahvuse põhirikkused ja Jumala. Just see on aga peapõhjus, miks olete siin, te ei taha jätta oma keelt, öeldes õppimise tõttu ära mitmeist asjust. Teile on tähtis, et olete eestlased.

Lõpuks ta palvetas, et Isa, kes on andnud rahvuse ja keele õnnistaks seda õppeaastat, õpilasi ja õpetajaid, meie rahvast ja annaks meile lootust, et ka kodumaal võidakse sama vabalt õppida nagu siin.

Koolikomitee esimees H. Lupp tervitas kõiki uue õppeaasta alul, eriti esmakordselt keskkoolis alustajaid. Ta ütles, et liitudes meie seniste õpilastega moodustatakse kokku eesti keskkooli ühine õpilaspere,

kelle töö ja tegevus toimub paljude aastate jooksul väljakujunenud traditsioonidele tuginedes ja suunas, mille peaeesmärgiks on eesti keelt valdav oma rahvuslikes kohustes teadlik eesti noorus.

Ta avaldas lootust, et uued õpilased omalt poolt aitavad kaasa kooli hea nime ja kooli vaimu kõrgel hoidmisel, soovides selleks igakülgset edu.

H. Lupp ütles, et õppetöö toimub koostöös Toronto linna koolivalitsusega, mis puudutab õpilasi 17-eluaastani. Koolikomitee püüab koolivalitsuse, provintsi- ja föderaalvalitsuse toetuste abil hoida kooli õppemaksu nii madalal kui võimalik, s.o. $40.00 aastas perekonnalt.

Lõpuks ta tutvustas ka keelekursust täiskasvanuile, mis toimub teisipäeva õhtuti Eesti Maja noorteruumis Ellen Martensi juhatusel.

Koolijuhataja Edgar Marten lähenes noortele suvepuhkuse pinnalt, mille kohta iga noor arvab, et läks väga kiiresti. Nii on sageli elus, et nauditavad momendid mööduvad kiiresti, kuid mitte kõik.

Siin elades ja püüdes õppida eesti keelt ja vaimuvarasalvest aastatuhandete jooksul loodud väärtusi, need ei möödu kiiresti,

kuhu iga generatsioon on midagi eelmisele juurde lisanud. Seda saame kogu eluks kaasa kasutamiseks, arendamiseks ja rõõmu tundmiseks. Noortele tundub kooliaasta pikima ajana elus. Aga kui need aastad on jäänud seljataha, siis märgatakse kui palju ilusat on saadud neist aastaist. Nii on ka eesti koolist.

Ta informeeris, et I klassis on klassijuhatajaks Juta Puhm, II klassis Endla Komi ja III klassis koolijuhataja Edgar Marten. Peale nende annavad tunde õp. U. Petersoo kodanikuteaduse ja Piret Komi rahvatantsu alal.

Ta tegi avalikuks ka koolielus ettenähtud tähtajad, et teised organisatsioonid teaksid neid ega samastaks oma ürituste aegadega.

1. novembril on gümnaasiumi ja keskkooli ühine marditants, 20. detsembril ühised jõulud, 1. veebruaril 1986 ühised talipäevad, 28. veebruaril omaloomingu õhtu, 15. mail kooli lõpuaktus ja 24/25. mail kevadine väljasõit.

Siis soovis ta kõigile head töötahet, et kevadel poleks vaja millegi üle muretseda.

Eesti gümnaasiumi avaaktus

Pool tundi hiljem algas eesti gümnaasiumi aktus. Õpilane Ülle Träss luges palvuse, tänades Taevaisa ilusa suve eest ja soovis, et Tema vaim oleks noortega koolitöös eesti rahva ja Taevaisa rõõmuks.

Koolikomitee esimees märkis oma sõnavõtus, et eesti gümnaasiumi eestiaineline õppetegevus on võinud sujuvalt jätkuda. Eeloleval kevadel laseb gümnaasium välja oma kolmanda lennu.

Ta kirjeldas milliseis olukorras peavad eestlased kodumaal võitlema oma rahvusliku identsuse eest ja kui palju kergem on meil siin oma keelt ja rahvust säilitada. See oleneb täielikult meist endist, kas me tahame ja suudame täita kohustusi oma vanemate päritolumaa ja rahva vastu.

Venestamine Eestis ei ole läinud nii nagu võimud seda soovivad. Teiste allaheidetud rahvastega võrreldes on kodumaa eestlaste vastupanu vene keele survele kõige tu-

(Järg lk. 5)

VARUGE AEG JA PÄÄSMED MEELDIVAKS PIDUKS!

Toronto Eesti Skaudisõprade Seltsi Sügispidu

KOTKAJÄRVE BALL

laupäeval, 26. oktoobril 1985 algusega kell 7.30 õhtul
Toronto EESTI MAJA suures saalis

Eeskava ☆ Einelaud ☆ Loterii ☆ Baar ☆ Tants

Laudade ette-tellimine (max kümme ühes lauas) ja pääsmete müük — Bruno Lindre 421-5541. Pääsme hind $8.00

Uus vahejuhtum ameeriklaste ja venelaste vahel Ida-Saksamaal

WASHINGTON — Kaks USA sõjalist vaatlejat Ida-Saksamaal hoiti üheksa tundi püssitorude ees N. Liidu üksuste poolt pärast seda, kui nende sõidukile otsa sõideti, teatas USA kaitseministeerium. Mehed olid olnud lahkumas N. Liidu kommunikatsioonikeskuse asukohast Ida-Saksamaal kui nende sõiduk jäi seisma. Üks venelaste veoauto tuli suure kiirusega ja sõitis nende autole otsa. Siis venelased piirasid sisse ameerika sõiduki, käsutades et ameeriklased püsiksid autos. Ameerikalased ei olnud keelupiirkonnas.

Poolakad nõuavad Solidaarsusele tegevuseks luba

CZESTOCHOWA — Poola keelustatud ametiühingu Solidaarsuse juht Lech Walesa võttis osa vabaõhumissast, millest 50.000 poolakat osa võtsid, kes nõudsid Solidaarsuse ametiühingule uuesti tegutsemiseks loa andmist. Missast võttis osa poolakaid igalt poolt riigist. See oli seni tugevaim Solidaarsuse jõu näitamine pärast möödunud aasta novembrit, kui 25.000 inimest võtsid osa preester Jerzy Popieluszko matustest.

Surmanuhtlus Eestis

Eesti NSV Ülemkohtu kriminaalasjade kohtukolleegium langetas 8. oktoobril 1984. aastal P. Kreenile erakordse karistusmäära — surmanuhtluse. Ta tunnistati süüdi selles, et olles tunnistatud eriti ohtlikuks retsidivistiks, tappis ta joobeseisundis 19. mail 1984 Viljandi rajooni Võhma alevikus eriti piinaval ja julmal viisil V. Vatteri.

Tema armuandmispalve jäeti rahuldamata. Kohtuotsus on täide viidud.

RH.

Vene filminäitleja hüppas ära

USA suurlehed „The Washington Post" ja „The Los Angeles Times" on viimaste päevade jooksul avaldanud pikemaid artikleid nõukogude vene filminäitlejast Oleg Vidov'ist, kes hüppas ära käesoleva aasta mai kuus, põgenedes Jugoslaaviast Austriasse. Oleg Vidov saabus septembri alul filmimaailma legendaarsesse tsentrumi Hollywood'i, Los Angeles'es.

Keegi Kalifornias töötav kinematograafia professor kirjeldas Vidov'i ajakirjanikele kui nõukogude filmide Robert Redford'i. Hea välimusega vene filminäitleja oli olnud 1970-ndatel aastatel üks tuntumaid nõukogude ekraanitähti, kes viimase nelja aasta vältel olevat langenud võimude silmis ebasoosingusse.

Vidov oli Jugoslaavias komandeeringul, olles vastu võtnud rolli seal väntamisel olnud neljatunnilises minisarjas, milles ta mängis kasakat, kes toimis teejuhina mingile saksalaste ekspeditsioonile vanal Hiinasse viival kaubateel. (Kõnesolevatest artiklitest ei ilmne selle televisiooni sariprogrammi tegevusaeg.)

Vidov võttis selle rolli vastu ilma, et ta oleks selleks enne luba küsinud Moskva filmitööstuse vastavatelt võimumeestelt, milline asjaolu olevat viimaseid suuresti pahandanud.

Sariprogramm tulevat ameerika televisiooni ekraanidele käesoleval sügisel. Koheselt pärast osatäitmise lõpetamist olevat Vidov'ile tulnud Moskvast käsk N. Liitu tagasipöördumiseks 72-he tunni jooksul. Käsu täitmise asemel otsustas Vidov ära hüpata, mis tal ka õnnestus ühe austria filminäitleja abiga, kelle autos ta ületas Jugoslaavie-Austria piiri ilma suuremate raskusteta.

Vidov seletas ameerika ajakirjanikele oma varasemat ebasoosingusse sattumist sellega, et ta hoidus mängimast poliitilise temaatikaga filmides. Umbes neli aastat tagasi otsustas Vidov Moskva filmikooli tagasi minna selleks, et filmirezhissööri kunsti õppida. Hiljem ta väntas filmi, mis olevat olnud kriitiline nõukogude transpordi süsteemi suhtes. Ta olevat ka lahutanud ennast oma naisest, kes oli olnud tookordse nõukogude riigijuhi Leonid Brezhnevi perekonna lähedane sõber. Vidov'ile ei antud seejärel enam peaosi filmides, lõpetati tema ringi reisimine teistes sotsmaades ja ühe tema rezhii all valmiva filmi väntamine katkestati.

„The Los Angeles Times'i" reporter Deborah Caulfield kirjutab, et Oleg Vidov on esimene tuntud nõukogude filminäitleja, kes on valinud ärahüppamise mooduse N. Liidust lahkumiseks,

vastandina tervele reale hiljem mailmakuulsaks saanud balletitantsijatele nagu Rudolf Nurejev, Natalia Makarova, Mihhail Barõshnikov, Alexander Godunov ja teised.

„On väga raske lahkuda inimeste juurest, kes sind armastavad," ütles Vidov kurvalt ameerika ajakirjanikule, seletades, et kellegi tuntud filminäitleja kadumist pannakse kinopubliku poolt laialdaselt tähele, arvestades filmide suure populaarsusega N. Liidus. „Siis kui balletitantsijad lahkuvad ei tea sellest laiem publik väljaspool Moskvat. Ka paljud inimesed Moskvas ei saa osta balleti pileteid — see on väga elitistilik kunst." Filminäitlejad seevastu reisivad tihti üle terve N. Liidu selleks, et populariseerida oma filme (nagu tehaks seda muidugi ka läänemaailmas), muutudes niiviisi mõnikord laialdaselt tuntud isiksusteks avalikkuse silmis.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TEGEVTOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETAJA: Olaf Kopvillem

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $54.—, poolaastas $30.— ja veerandaastas $16.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $68.—, poolaastas $37.— ja veerandaastas $19.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD:
Üks toll ühel veerul: $5.00, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

Augusti lõpul peeti Kotkajärvel VI Eesti Metsamärgi kursus, millest osa võttis 17 eesti noort. Pildil osavõtjad koos juhtkonnaga. Esireas vasakult kursuse juht skm. Jaan Lepp.

Kaitseta põhjapiirkond

Ühendriikide ajakirjandus läks väil kujutab endast rahvusvahelist veeteed, mida kõik võivad kasutada. See Ühendriikide seisukoht ühtub täielikult Washingtoni deklaratsioonidega teiste saartevaheliste veeteede suhtes, mis on kerkinud esile Malaisias, Indoneesias ja Filipiinidel. Washingtoni seisukoht on ühest küljest arusaadav ja loogiline, kuid teisest küljest annab see võimaluse ka Kanada põhjanaabrile N. Liidule selle veetee vabaks kasutamiseks, mis ei ole eriti meeldivaks aspektiks kui lähtuda Põhja-Ameerika kontinendi kaitseprobleemidest.

Praegu ei ole veel täielikult selge, mis otstarbel Ühendriigid „Polar Sea" sõidu organiseerisid, kuid kahtlemata oli see tehtud palju kaugeleulatuvamatel kaalutlustel kui see esialgu paistab. Selle sõidu põhjuseid analüüsides tekib isegi ketserlik küsimus — kas see ei olnud pooleldi provokatsioonilise iseloomuga merereis, mille eesmärgiks oli juhtida kanadalaste tähelepanu hooletusele, ükskõiksusele ja lohakusele Kanada põhja-alade kaitsmisel, mis on tihedalt seotud kogu Põhja-Ameerika kontinendi kaitseprobleemidega? See võimalus tundub loogilisena, eriti kui võtta arvesse, et Ühendriikide luureandmete põhjal sõidavad vene allveelaevad Kanada Arktise vetes vabalt ringi ning teostavad seal luureülesandeid, mis on ülima tähtsusega võimaliku tulevase sõja korral.

Kanada praegune valitsus jäi „Polar Sea" sõidu puhul võrdlemisi abitusse olukorda ja leppis tagasihoidliku protestiga. Alternatiivi antud olukorras ei olnud, kuna Kanada eelmine valitsus ei olnud liigutanud sõrmegi, et Arktise vesi Kanadale legaalselt kindlustada. Kui liberaalide valitsuse mitmekordne minister Jean Chretien praegust konservatiivide valitsust parlamendis ägedalt kritiseeris ja nõudis Ühendriikidega suhtlemisel „jala tugevasti maha panemist", siis tundus see sõnavõtt tühja tuulе tallamisena, kuna Kanada valitsus ei saanud maha panna jalga, mida tal lihtsalt ei olnud.

Juhul kui „Polar Sea" sõit tõesti oli kavatsetud tagasihoidliku provokatsioonina, siis olid sellel soovitud tulemused. Kogu Kanada on valitsusega eesotsas nagu unest ärganud ja jõudnud esmakordselt äratundmisele, et Kanadale põhjas kuuluvad paljud saared ja laialdased veed vajavad kaitset ja veenvat jõudemonstratsiooni. Sellest lähtudes deklareeris välisminister Joe Clark, et Kanada kavatseb endale kiiremas korras soetada 500 miljoni dollarilise ülivõimsa jäälõhkuja, mis on võimeline opereerima kõige raskemates ilmastikutingimustes. Lisaks sellele rajatakse põhjaaladele strateegilistesse kohtadesse sõjaväekontrolljaamasid ning võetakse põhjapiirkonnad luurelendude tiheda kontrolli alla. Kanada on kaalunud ka Arktise suveräänsuse küsimuse viimist Haagis asuvasse Rahvusvahelisesse kohtusse, kuid on esialgu sellest loobunud, kartes nähtavasti, et kohus võib teha Kanadale ebasoodsa otsuse.

Kuid nii või teisiti, fakt jääb faktiks: Kanada oma piiratud ressurssidega ei suuda Kanada põhjaaladel ja meredel N. Liidu suure sõjalise jõu vastu vajalikku kaitseliini ehitada ja peab seda tegema koostöös Ühendriikidega. Kahtlemata kardetakse Washingtonis, et N. Liit võib kasutada Arktise vesi allveelaevadelt rakettide väljatulistamiseks ja Põhja-Ameerika kontinendi ründamiseks. Sellele ohule tuleb vastu astuda ja seda on Kanada võimeline tegema ainult tihedas koostöös Ameerika Ühendriikidega.

K. A.

Ida-Saksa meisterspioon Wolf

Võimekas spionaazhitegevuse organiseerija Lääne-Saksamaal

Ühendriikide pealinna mõjuka päevalehe „The Washington Post'i" korrespondent William Drozdiak kirjutab ühes hiljutises väljaandes Markos Wolf'ist, kes on olnud Ida-Saksamaa välisluure teenistuse ülemaks juba kolm aastakümmet. Drozdiak ütleb, et lääne vastuluure asjatundjad on sunnitud tunnistama, et nad on väga impoteeritud Wolf'i võimekusest ja efektiivsusest spionaazhitegevuse organiseerimisel, eriti muidugi Lääne-Saksamaa territooriumil.

Artikli avaldamise on põhjustanud praegu käimas olev suurem spioonide skandaal Lääne-Saksa valitsuses, mille kõige tähtsamaks seigaks on Saksa Liiduvabariigi vastuluureteenistuse ühe väga kõrge ametikandja, Hans Joachim Tiedge äsjane põgenemine Ida-Saksamaale. Tiedge kompetentsi kuulus ida-bloki, eriti aga ida-saksa spionaazhi vastu võitlemine.

Korrespondent Drozdiak kirjutab, et Markus Wolf on tuntud kavala uuenduste rakendajana üldiselt jäigas totalitaarses süsteemis, kellele on hindamatuks abiks asjaolu,

et Bonnil on jätkuvasti jõus pikaaegne nn. „lahtise ukse" poliitika kõikidele sakslastest põgenikele ja ümberasujatele idast,

samuti ühise keele ja kultuuri olemasolu mõlemal pool piiri, mis lahutab kahte rivaalitsevat saksa riiki.

Lääne-Saksa siseministeeriumi ametikandjate hinnangul on Wolfi juhtimisel vähemalt 3.000 spioonaastate jooksul inflitreerinud mitmesuguseid Saksa Liiduvabariigi institutsioone, kelledele lisandub veel tuhandeid informante ja mitte veel aktiviseeritud agente, kes on vajaduse korral valmis teenima Ida-Berliini huvisid ja vajadusi.

Wolf kasvas üles nüüd Lääne-Saksamaal asuvas Stuttgart'i linna piirkonnas, kust tema kommunistlikud vanemad põgenesid N. Liitu natside võimule tulekul. Saades oma hariduse Moskva ülikoolis ja ühes Kominterni treeningkoolis anti Wolf'ile „Mischa" hüüdnimi. Kui pärast Teist maailmasõda formeeriti Moskva käe all nn. Saksa Demokraatlik Vabariik astus Wolf selle diplomaatilisse teenistusse ja saadeti kaheks aastaks jällegi tagasi Moskvasse.

Pärast seda ühines Wolf Ida-Saksa Riikliku Julgeoleku Ministeeriumiga, mis oli rajatud range nõukogude võimude järelvalve all. Ministeeriumi tuntakse kurikuulsa „STASI" lühendi all

ja selle ülesandeks on riigisisese teisitimõtlemise mahasurumine, rangelt valvatud piiride kontrollimine, välismaalaste järelvalve Ida-Saksamaal ja spionaazh väljaspool riigipiire.

Tänu oma kõrgele intelligentsile ja põhjalikule nõukogude väljaõppele määrati Wolf ainult 33-aastaselt Ida-Saksa välisluure operatsioonide ülemaks.

„Wolf'il on väga hea pea, kogemusi ja kannatlikust," ütles ajakirjanikule keegi lääne luure ametikandja. „Kuid midagi veel rohkem, kaardid on jagatud tema kasuks selle tõttu, et ta tegutseb lahtise ühiskonnaga(s.t., Lääne-Saksamaaga) samas keeles."

Kuid Ida-Saksa luuresheff on on pidanud vastu võtma ka tagasilööke. Aastal 1979 hüppas ära tema all teeniv, 31-aastane luureteenistuse leitnant Werner Stiller, kes oli muuhulgas juhendanud agente lääne tuumaenergia uurimiskeskustes.

Stiller'i ärahüppamise tõttu saadud informatsiooni põhjal arreteeriti 17 ida-saksa luureagenti, nendele lisaks põgenes veel 15 isikut üle piiri ida poole.

Wolf'i seniseks kõige suuremaks triumfiks oli Günter Guillaume'i agendiks poetamine Lääne-Saksamale. Guillaume lahkus Ida-Saksamaalt aastal 1956 ja temast sai Lääne-Saksa Sotsiaaldemokraatliku Partei aktivist. Ta liikus karjääriredelit pidi ülespoole kuni ta edutati aastal 1973 liidukantsler Willy Brandt'i isiklikuks nõuandjaks. Guillaume'i agenditegevus paljastati 15 kuud hiljem, kuid mitte enne kui ta oli saavutanud juurdepääsu salajase informatsiooni varaaidani. Sotsiaaldemokraadist liidukantsler Brandt oli skandaali tõttu sunnitud ametist lahkuma. Guillaume'i karistati 13-aastase vangistusega, kuid ta vahetati välja 1981. aastal Ida-Berliini poolt kinnipeetud vangide vastu.

Eemaldatu pandi tippkohale

N. Liidu ohvitser organiseerib sõjaväelist ümberkorraldamist

MOSKVA — Marssal Nikolai Ogarkov on teinud suurepärase tagasilennu pärast ootamatut väljaheitmist N. Liidu sõjaväe juhtkonnast ja sõjaministri esimese asetäitja kohalt möödunud aasta septembris, on saadud teada hästiinformeeritud allikaist.

67-aastane Ogarkov sai tagasi oma koha kaitseministri esimese asetäitjana ja määrati Varssavi Pakti sõjajõudude ülemaks. See samm tehti äsja, kuid seni avaldamata ümberkorraldust N. Liidu juhi Mihhail Gorbatshovi poolt.

Varssavi Pakti ülemaks määramine tähendab tõeliselt, et Ogarkov on saanud ühe kolmest kõrgemast sõjalisest kohast Moskvas.

Kui kaitseministri esimene asetäitja ta on üks peamine sõjalise poliitika kujundaja.

Ogarkov, keda tuntakse intelligentsena ja eriti suurte teadmistega strateegilistes küsimustes, kõrvaldati möödunud septembris eelmise N. Liidu juhi Konstantin Tshernenko poolt.

Usutakse, et Ogarkov oli vastu Tshernenko leplikumatele seisukohtadele USA osas, mis võimalikult viis Genfi relvastuse vähendamise läbirääkimisteni.

Aga pole selge, kas Ogarkovi tagasitulek peegeldas Kremli kõva käe poliitika elustamist.

Teiste ümberkorraldavate sammude hulgas öeldakse samadest allikaist, et N. Liidu strateegiliste jõudude komandör marssal Vladimir Tolubko lasti pensionile ja praegune Varssavi Pakti komandör marssal Viktor Kulikov oli määratud Moskva sõjaväeakadeemia juhiks.

USA võib kitsendada importkaubandust

WASHINGTON — USA Kongressi juhid mõlemast parteist hoiatasid, et suurenev rahva kartus töökohtade kaotuse pärast importkaubanduse tõttu võivat olla põhjuseks, et Kongress jätab tähelepanemata presidendi veto-ähvarduse ja kehtestab kitsendused importkaubanduses juba sel sügisel.

Kommentaar

Kas jõuame „ohustatud olevuste nimekirja"?

Igal sügisel on Toronto õhtukoolide programmis olnud mitmeid eestiainelisi kursusi: eesti rahvarõivaste valmistamise kursus, eesti keele kursus mitte-eestlastele ja teine Toronto ülikooli kursuste programmis.

Nüüd on jälle ilmunud nende koolide talvised töökavad — ja mis seal puuduvad on eestiainelised kursused. Kas see näitab, et me rahvuslik potents vajub ikka kiiremini kokku? Kui lootused on oma tegevust laiendada, siis vastupidi ei suudeta enam olemasolevaidki käigus hoida. Kui sellise tempoga edasi minnakse, siis on meie siinne rahvusgrupp kanada etnilises mosaiigis peagi „ohustatud olevuste nimekirjas".

Selle kurva tõdemise kõrval kostab jälle kõrvus endise EKN peasekretäri Enn Salurana lauritsapäevakõne: „Tuleb teha sõitu meie kultuuritegelasile, et nad hakkaksid jälle oma ülesandeid täitma!" Ta jättis nimetama, kes on sõidu tegijad ja kellelt ülesannete täitmist just loodetakse, aga kui nüüd näha tekkivaid tühje kohti, siis tuleb vana rahvuspoliitilise tegelasega nõustuda. Äkki ollakse nii kaugele jõutud, et ei aita enam tagaajamisestki, sõitu tegemisestki? Ollakse lihtsalt nagu üleskeeramata vedru latentse jõu kaotanud. .....

Selle tähelepaneku juures kerkib jälle küsimus: kuhu on kadunud ESTO'84 pidustusel toimunud akumuleeritud rahvuslik jõud tegutseda ja tegutseda. Sellest pidi jätkuma mitmeks aastaks, vähemalt järgmise ESTO-pidustuse eneseni. Kas tuleb uskuda seda, mida mõned on väitnud, et ollakse veel väsinud möödnul suurpidustuse korraldamisest?

See võibki tingida ajutise tagasimineku, aga see võib olla ka ettekujutuslik enesevabandus. Kuid senised kogemused on näidanud, et kui mingi tegevus kord on vahele jäänud, siis jääb see ka tulevikus.

Aga veel on aega alustada. Oleks ju kahju kui mitukümmend aastat traditsioonidepärast rahvuslikku ja kultuuripärandit kandvat tööd nagu iseenesest õppekeskuste kavadest on välja jäänud. Samuti on kahju, kui eestlased Toronto arvukast etniliste gruppide perest välja jäeksid, kus nad esindavad ikkagi oma maad ja rahvast. Viimasel ajal on juba palju võimalusi kasutamata jäetud ja varsti võib olla, et enam eestlasi ei kutsutagi ühistele üritustele. Siis olemegi nagu iseenesest sattunud „ohustatud olevuste nimekirja".

HA

LUGEJA KIRJUTAB

Euroopa Eestlaste Laulupidu Heidelbergis 1986

Elame praegu Balti Tribunali järellainetusis, mis oli välisvõitluse suursaavutuseks maailma poliitilisel foorumil. Selletaolisi üritusi tuleks korraldada iga-aastaselt, kasutades suvepuhkuseid hulgalisemaks osavõtuks. Nelja-aastaste vaheaegadega ESTO'd ei saavuta välisvõitluslikult mainimisväärseid tulemusi, eriti kui need toimuvad provintsi raatuste ees või sadamakail, erandina ESTO-80 Stokholmis.

1986. a. Euroopa Eestlaste Laulupidu Heidelbergis tuleks kujundada ülemaailmseks poliitiliseks ühisürituseks. Eelduseks on juba otsustatud korraldada rongkäik koos vabadusnõudlusega. Samuti on Kanadas käigus grupilendude ettevalmistused. Kui programmile lisada ühissõit Bonni lippude defileega, siis on meie välisvõitlus 1986. aastal koondatud Euroopa südamikku, kus kord otsustatakse Euroopa Ühendriikide raames ka meie maa vabadus.

Järgmised kümme kuud nõuavad kiiret organiseerimist ühisürituste läbiviimiseks nii poliitiliselt kui rahvuskultuuriliselt, et kaasa tõmmata lauljaid, rahvatantsijaid ja võimlejaid.

Jääb loota, et Balti Tribunali ühe (1) Kanada eestlaste esindaja asemel 1986. aastal sajad ühinevad vabaduslennuks Euroopasse.

Tagaplaanil olija

ommentaar

us jõuame ohustatud olevuste mekirja"?

gal sügisel on Toronto õhtukoo- programmis olnud mitmeid tiainelisi kursusi: eesti rahva- vaste valmistamise kursus, eesti le kursus mitte-eestlastele ja tei- Toronto ülikooli kursuste pro- mmis.

üüd on jälle ilmunud nende koo- talvised töökavad — ja mis l puuduvad on eestiainelised susid. Kas see näitab, et me vuslik potents vajub ikka kii- ini kokku? Kui lootused on oma evust laiendada, siis vastupidi ei deta enam olemasolevaidki käi- hoida. Kui sellise tempoga eda- minnakse, siis on meie siinne vusgrupp kanada etnilises mo- gis peagi „ohustatud olevuste ekirjas".

elle kurva tõdemise kõrval kos- jälle kõrvus endise EKN pea- retäri Enn Salurana lauritsapäe- õne: „Tuleb teha sõitu meie uuritegelasile, et nad hakkak- jälle oma ülesandeid täitma!" jättis nimetama, kes on sõidu jad ja kellelt ülesannete täit- t just loodetakse, aga kui nüüd a tekkivaid tühje kohti, siis tu- vana rahvuspoliitilise tegelase- nõustuda. Akki ollakse nii kau- jõutud, et ei aita enam taga- misestki, sõitu tegemisestki? Ol- e lihtsalt nagu üleskeeramata ru latentse jõu kaotanud.

elle tähelepaneku juures kerkib küsimus: kuhu on kadunud O'84 pidustusel toimunud aku- eeritud rahvuslik jõud tegutse- ja tegutseda. Sellest pidi jätku- mitmeks aastaks, vähemalt mise ESTO-pidustuse eneseni. tuleb uskuda seda, mida mõ- on väitnud, et ollakse veel vä- d mõõdnul suurpidustuse kor- amisest?

e võibki tingida ajutise tagasi- eku, aga see võib olla ka ette- utuslik enesevabandus. Kuid se- d kogemused on näidanud, et mingi tegevus kord on vahele nud, siis jääb see ka tulevikus. ga veel on aega alustada. Oleks kahju kui mitukümmend aastat litsioonidepärast rahvuslikku ja uuripärandit kandvat tööd nagu nesest õppekeskuste kavadest välja jäänud. Samuti on kahju, eestlased Toronto arvukast et- te gruppide perest välja jäek- kus nad esindavad ikkagi oma d ja rahvast. Viimasel ajal on palju võimalusi kasutamata ud ja varsti võib olla, et enam lasi ei kutsutagi ühistele üri- ele. Siis olemegi nagu iseene- sattunud „ohustatud olevuste ekirja".

HA

GEJA KIRJUTAB

roopa Eestlaste ulupidu eidelbergis 1986

lame praegu Balti Tribunali llainetusis, mis oli välisvõitluse rsaavutuseks maailma poliitili- foorumil. Selletaolisi üritusi tu- korraldada iga-aastaselt, kasu- es suvepuhkuseid hulgalisemaks võtuks. Nelja-aastaste vaheae- ga ESTO'd ei saavuta välis- luslikult mainimisväärseid tule- si, eriti kui need toimuvad pro- si raatuste ees või sadamakail, ndina ESTO-80 Stokholmis. 986. a. Euroopa Eestlaste Lau- du Heidelbergis tuleks kujun- a ülemaailmseks poliitiliseks üürituseks. Eelduseks on juba statud korraldada rongkäik s vabadusnõudlusega. Samuti Kanadas käigus grupilendude valmistused. Kui programmile a ühissõit Bonni lippude defi- a, siis on meie välisvõitlus 6. aastal koondatud Euroopa mikku, kus kord otsustatakse oopa Ühendriikide raames ka e maa vabadus.

ärgmised kümme kuud nõua- kiiret organiseerimist ühistüri- e läbiviimiseks nii poliitiliselt rahvuskultuuriliselt, et kaasa mata lauljaid, rahvatantsijaid õimlejaid.

ääb loota, et Balti Tribunali (1) Kanada eestlaste esindaja nel 1986. aastal sajad ühinevad aduslennuks Euroopasse.

Tagaplaanil olija

VALVEARST NÄDALALÕPUL

28. ja 29. septembril
dr. T. Maimets, tel. 469-1322

5. ja 6. okt.
dr. R. Pahapill, tel. 921-7777

Ülikoolide lõpetajaid

Toronto Theological Seminary lõpetas usuteadlasena magistrikraadiga M.Th.S. **Carolyn Eller.** Ta oli varem lõpetanud Ontario Bible College B.R.E. kraadiga.

State University of New York Binghamptonis lõpetas B.S. kraadiga matemaatikas ja kompuuterite alal **Arno Sokk** Long Islandilt, N.Y. Ta lõpetas nelja-aasta kursuse kolme aastaga ja „with honors". Lõpetaja siirdub tööle Raytheon Company'sse Rhode Islandil. Arno Sokk on tuntud noortetegelane, olles aktiivselt kaasa löönud rahvatantsu trupis „Saare Vikat" ja skautüksuses „Viiking".

Mehis Kivilo lõpetas Trent Ülikooli B.A. kraadiga kultuurteaduste ja administratsiooni alal. Ta jätkab õpinguid Freiburgi ülikoolis Saksamaal ja loodab tulevikus spetsialiseeruda teatri administratsiooni alal. Enne Freiburgi siirdumist töötas Mehis Kivilo administratsiooni alal London Festivalil Inglismaal. See suururitus hõlmas 400 erinevat kultuurilist üritust.

Trent Ülikooli lõpetas ka **Leena Alice Rahusaar** Parry Sound'ist B.A. kraadiga.

Rutgersi ülikooli Rutgers kolledzhi lõpetas cum laude B.A. kraadiga inglise keele ja psühholoogia alal **Andres Jüri Virkus.** Ta sai inglise keele teaduskonna poolt kõrgeima kiituse (highest honors). Esialgselt jääb ta töötama teadusliku uurimistöö alal Rutgersi ülikooli psühholoogia laboratooriumis.

Cambridges, Inglismaal elunev **Enn Saluveer,** kes tegutses kuni puhkepalgale minemiseni õpetajana, sai Cambridge ülikoolilt oma senisele teaduslikule kraadile Legal Law Bachelor (L.L.B.) juurde teaduslikku kraadi Master of Law (L.L.M.). E. Saluveer tähistas hiljuti oma 75. juubelisünnipäeva.

Melbourne'i ülikooli zooloogia osakonno lõpetas B.Sc. kraadiga **Tarmo Ain Raadik.** Noor on lõpetanud eesti täienduskooli, võtnud osa skautlikust tegevusest, olnud noortekooris ja rahvatantsurühmas, kuuludes ka Austraalia eesti noorte lehe ELAGU kaastööliste hulka. Akadeemiliselt kuulub korp! Ugala perre.

Webster University St. Louisis **Mo. lõpetas magistrikraadiga Sirje Kurgvel,** n-na Mäekask (Korporatsioon Filiae Patriae). Ta töötab Chicagos Skokie Valley Hospitali administratsioonis nakkushaigustega ühenduses olevate probleemide lahendamisel.

Minnesota ülikooli Minneapolises lõpetas BA kraadiga Magna Cum Laude **Tiina Karelson** inglise keele ja zhurnalistika alal. Ta valiti ka Phi Beta Kappa liikmeks. Õpingute ajal kuulus Tiina ülikooli „College Bowli" tiimi. Möödunud aastal tulid nad üle-ameerikalistel võistlustel esikohale. Praegu töötab ta ülikooli lehe „Minnesota Daily" juures „Advertising Creative" direktorina.

Valparaiso ülikooli samanimelises linnas, Indianas lõpetas **Irma Ü. Reinomägi** õigusteaduse alal Juris Doctor kraadiga. Asjase lõpetajaga on suurenenud meie õigusteadlaste pere USA-s.

Tiina Karin Urv (Korporatsioon Amicitia) lõpetas University of Washingtoni, Seattles B.A. kraadiga sotsioloogia alal. Sügisel jatkab ta õpinguid magistrikraadi saavutamiseks Special Educationi alal. Tiina Urv võtab aktiivselt osa eestlaste üritustest Seattles. Ta on 6 aastat rahvatantsu rühma „Mürakarud" liige, olles ka kirjatoimetajaks Noorte Ringis. Rahvuslikel üritustel on ta esinenud kõnedega. Käesoleval aastal on ta abiesinaine Korporatsioon Amicitia Seattle Koondises.

„Muinasmaa" laager Järvemetsas, USA's 1985. Pildil Eesti Gaidide Liidu peagaid Hilja Kuutma(paremal) ja USA gaidmaleva juht Urve Põhi eesti gaidide juubeliaasta kringlit jagamas.

Eesti gaidluse juubeliaasta

Eesti gaidluse 65. juubeliaastal on toimunud rida pidulikke koosviibimisi nii Kanadas kui mujal ning tähistamised jatkuvad aasta lõpuni. Kanadas alustati juubeli tähistamist jaanuaris „Taliharja" koosviibimisega Toronto E. Majas Gaiderkogu korraldusel. Eeskavasse oli rakendatud kaunis põimik — läbilõige eesti gaidirajalt. Kanada Gaidide Malev korraldas kevadel meeldiva emade ja tütarde piduliku eine.

Ühendriiges tähistati juubelit suvelaagris, kuhu üle kauguste kokku tuldi. Huvitava kavaga suurlõke oli pühendatud vanadele eesti traditsioonidele ja gaidlusele, kus peagaid Hilja Kuutma kõneles noortele.

Rootsis langeb sellele aastale veel teisi juubeleid. Peale kodumaalt lahkumist tõstis gaidlik/skautlik tegevus jälle pead 40 a. tagasi ning algas nn. välis-eesti gaidlus/skautlus. Jüripäeval meenutati aega, mil Eestis alustasid tegevust esimesed gaidüksused 65 a. tagasi.

Ka Saksamaal on organiseeritud gaidlus/skautlus tegevuses olnud 40 a. See töö algas juba põgenikelaagreis, et noortele lootust sisendada paremuse poole. Suvises malevalaagris meenutati eesti gaidluse põhimõtteid läbi aegade.

Austraalias — teiselpool maakera — toimub laager alles aastavahetusel, kus ühinetakse gaidlikuks sõprusringiks.

Tänapäeva muutlikus maailmas on eriti tähtis, et me oma rahvakilde üksi ei jäta. Ühenduses, ka üle merede, peitub lootus ja jõud. Eesti Gaidide Liit on üheks selliseks sillaks mandrite vahel. Uue tegevusaasta alates tullakse igal mandril kokku aastakoosolekuiks. Peagaid Hilja Kuutma, ühendades oma puhkusreisi gaidliku tegevusega, külastab aastakoosolekuid Rootsis 12.—13. okt. ja Saksamaal 2.—3. nov. Peagaidi asetäitja Aili Silm võtab osa USA AK-st 19.—20. okt. ning Kanada AK-l esindab Liitu majandusjuht Helgi Rosen.

G. Suits ütles kord, et olgem eestlased, kuid saagem ka eurooplasteks. E. Gaidide Liit on ka sidepidajaks ning sõpruse süvendajaks teiste etniliste gruppidega. Möödunud suvel külastasid Liidu esindajad välislaagreid: Kanada skautide jamboreed, mis toimus Guelphi lähedal hiigeltelkilinnas mitmekesise ja moodsa programmiga, Poola skautide 75. tegevusaasta juubelilaager jäi meelde kui väga distsiplineeritud kogu, silmatorkava puhtuse ja korraga. Teel kirikusse astuti sirges rivis, käes valged kindad. Õhtusel lõkkel oli meeleoluline ettekanne gaidide ja skautide ajaloost. Peale lõket toimus eriline tseremoonia juhtide ülendamisel. Ungarlastel oli samuti 75. juubel ja nende maailmalaagris Buffalo ligidal viibis ligi 1000 noort mitmelt mandrilt. Päevases eeskavas iga üksus tutvustas eri Ungari maakonda tantsus ja laulus. Teiste rahvusgruppidega suhtlemise üheks eeliseks on, et igalt võib midagi uut õppida.

Sügisese tegevuse alguseks soovime kõigile, malevate noortele ja juhtidele jõudu tööle!

Eesti Gaidide Liit

Konsul Jaaksoni sünnipäev

Pühapäeval, 8-ndal septembril pühitseti New Yorgi Eesti Majas Eesti Vabariigi peakonsuli saadiku ülesannetes Ernst Jaakson'i 80-ndat sünnipäeva. New Yorgis asuvate eesti organisatsioonide toimkonna kutsel oli Eesti Maja suurde saali kogunenud suurem rahvahulk selleks, et austada meest, nagu üks sõnavõtnud peokõnelejaist seda mainis, kes on teeninud Eesti Vabariiki arvatavasti kauem kui keegi teine teadaolev eestlane, nimelt alates 20. augustist aastal 1919, siis kui Riia linnas võttis teda koolipoisina tööle tookordne ja esimene Eesti Vabariigi diplomaatiline esindaja Lätis Theodor Tallmeister.

Ernst Jaaksoni 80. sünnipäev langeb õieti 11. augustile, nii et oli tegemist mõnevõrra hilinenud üritusega. Pühapäevasel sünipäevapeol võttis kõigepealt sõna Eesti Vabariigi konsul New Yorgis dr. Aarand Roos, kes tervitas juubilari tema kolleegide nimel eesti välisteenistuses New Yorgis, Torontos, Londonis, Bonnis ja mujal. Seejärel õnnitles Ernst Jaaksoni Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu esimees Lembit Savi, kes lõpetas oma sõnavõtu viitega Henrik Visnapuu luuletusele „Vahimees, ons ikka veel öö?" öeldes, et peakonsul on olnud kaua meie eestlaste ustavaks vahimeheks. Järgnes klaverisoolo konsul Roosi abikaasalt Maaja Roos-Duesbergilt. Ta esitas tema enda poolt komponeeritud improvisatsiooni Ernst Jaaksoni auks. Järgnes aktusekõne Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides abiesimehelt, noorema põlvkona advokaadilt Jaak Roossaarelt, kes ütles, et ta sel korral esindab, küll informaalselt, ka eestlaste nooremaid generatsioone. Jaak Roossaare kirjeldas võrdlemisi üksikasjalikult Ernst Jaaksoni pikka karjääri Eesti Vabariigi välisteenistuses.

Seejärel kõnelesid tervituseks Ühendriikide Eesti Skautide Maleva esindajad skautmasterid Linold Milles ja Margus Sieberg.

Viimane luges ette maleva käskkirja jüripäeval 1985, millega selle maleva auvanem Ernst Jaakson ülendati skautmasteriks.

Selle tähiseks seoti peakonsulile kaela skautmasteri kaelarätik.

Vanade sõprade nimel õnnitles juubilari Valter Brunberg (Eduard Bornhöhe poeg), kes oli esimeseks eestlaseks New Yorgis aastal 1929,

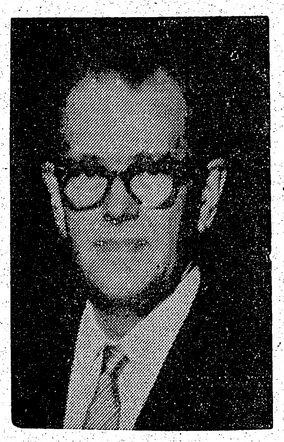

Ernst Jaakson

kes tervitas Ernst Jaaksoni siin linnas siis, kui viimane oli teel Eestist San Francisco'sse, asumaks sealse Eesti aukonsuli sekretäri ametkohale. Kingituste üleandmiseks võtsid veel sõna Linda Dreyman ja New Yorgi Eesti Haridusseltsi esimees dr. Voldemar Vaher.

Lõpuks võttis sõna juubilar ise. Ta tänas kõigepealt oma kauaaegset sekretäri Nina Kink'i ja oma kaastöölist viimase 3 aasta jooksul Aarand Roo'si. Oma lühikeses sõnavõtus tsiteeris Ernst Jaakson tervitust, mis oli saabunud arvatavasti Kodu-Eestist ja mis kõlas järgmiselt:

„Astu vapralt edasi kuni jõuad sajani, siis vaata kord tagasi ja astu edasi!"

Koosviibimise ametliku osa lõpetas Eesti hümni laulmine piduliste poolt.

Kanada suurendab sanktsioone Lõuna-Aafrika vastu

OTTAWA — Kanada välisminister Joe Clark on suurendanud survet Lõuna-Aafrika valitsuse vastu apartheidi pärast, soovitades et Kanada pangad lõpetaksid raha laenamise Lõuna-Aafrika valitsusele. Samal ajal on ta pannud vabatahtliku embargo kanada toorõli müügile ja määranud pensioneeritud diplomaadi valvama kanada ettevõtete vahekordi Lõuna-Aafrikaga. Clark hoiatas eriti rangelt bravuurse tooniga, et Kanada tahab lõpetada diplomaatlikud ja majanduslikud suhted täielikult Lõuna-Aafrikaga, kui mitte rassistlikku apartheidi poliitikat ei kergendata Pretoria valgete valitsuse poolt.

Toronto Eesti Ühispank
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6
Ühenduses on jõud!

TÄHELEPANU!

PANK ON AVATUD TEISIPÄEVA ÕHTUTI
esmaspäeva õhtu asemel
ALATES 15. OKTOOBRIST

Informatsiooniks helistada:
465-4659

TEADAANNE

„VABA EESTLASE" kalendri koostamisel on igal aastal olnud suuri raskusi seltskondlikkude organisatsioonide, noorte organisatsioonide, koolide, kirikute jne. aadressidega, mis sageli muutuvad ja kalendrisse satuvad valed aadressid. Selle väärnähte kõrvaldamiseks paluvad kalendri koostajad kõigil nendel eesti institutsioonidel, kes soovivad oma aadresse „VABA EESTLASE" TÄHTRAAMATUS avaldada, saata need „Vaba Eestlase" toimetusele aadressil: Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3. Aadressid palutakse saata hiljemalt 31. OKTOOBRIKS. „Vaba Eestlane" ei vastuta iganenud aadresside osas.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$54.—	$68.—
Poolaastas	$30.—	$37.—
Veerandaastas	$16.—	$19.—

I KLASSI POSTILE LISADA SAATEKULU JÄRGMISELT:

	Kanadas:		USA-s:
I klassi postiga (kiripostiga):			
aastas	$59.—	+ $42.—	$47.—
poolaastas	$32.—	+ $21.—	$24.—
veerandaastas	$17.—	+ $10.50	$12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:

LENNUPOSTIGA aastas $132.—, poolaastas $69.— ja veerandaastas $36.—

Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 senti
USA aadressidele „ZIP CODE"

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja pangatshekk või rahaknaart kirjutada FREE ESTONIAN PUBLISHERS nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... sinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

ISSANDALT SAI KOJUKUTSE MINU ARMAS ABIKAASA, MEIE EMA JA VANAEMA

LEIDA TALVING

neiuna VISKAR

sündinud 1. juulil 1927 Kaberneemes
surnud 20. septembril 1985 Port Colborne'is, Ont.

Leinavad kurbuses

abikaasa SIIM
poeg TÕNU abikaasaga
poeg HARRY perekonnaga
poeg LEO
ÕDE ja VEND perekondadega kodumaal

Õndsad on need, kes surevad Issandas.

SURMA LÄBI LAHKUS NII OOTAMATULT MINU ARMAS ABIKAASA, MEIE KALLIS EMA, VANAEMA JA TÜTAR

HILJA ZEILINGER

Sündinud JÕESAAR

sündinud 21. mail 1929
surnud 19. septembril 1985 Torontos

Mälestavad valusas leinas

abikaasa JOE
tütar INGRID perega
poeg EDDIE abikaasaga
EMA ja ISA

„Isa, sinu kätte
annan ma oma vaimu!"

MÄLESTAME MEIE KALLIST SÕPRA

HILJA ZEILINGER'it

ja avaldame kaastunnet perekonnale

SIINA SEILER
JAAN TEERAND

MEIE KESKELT LAHKUS ARMAS EMA JA VANAEMA

LINDA KALLAS

Surnud 11. septembril 1985

Mälestavad leinas

MARET	HARJO
ELGA	HÄRP
LIA	TARMO
MERIKE	ANDRES
ÜLLE	JOHN

Puhka rahus!

Murray E. Newbigging
Ltd

Matusebüroo

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Osavalik nõupanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director

733 Mount Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 • 489-8882

KIRIKUD

TORONTO EMMANUELI EVANGEELNE KOGUDUS

21 Swanwick Ave.
Tel. 698-5645

Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Evangeeliuminädal

Laupäeval, 28. sept. kell 7.30 evangeeliumi kuulutus. Kõneleb Jaanus Kärner Kaliforniast.

Pühapäeval, 29. sept. kell 2 p.l. PÜHAPÄEVAKOOL lastele ja PIIBLIKOOL täiskasvanuile (A. Laur). Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Jaanus Kärner, osalevad Soome Nelipühi jutlustaja Herman Blomerus ja noortekoor. (Buss Eesti Kodust kell 1.15 p.l.).

Kell 6 õ. ingliskeelne JUMALATEENISTUS. Kõneleb Jaanus Kärner.

Evangeeliuminädal jätkub järgmiselt:

Neljapäeval, 3. okt. kell 7.30 õ.
Reedel, 4 okt. kell 7.30 õ.
Laupäeval, 5. okt. kell 7.30 õ.
Pühapäeval, 6. okt. kell 3 p.l. ja kell 6 õ.

Buss Eesti Kodust 45 min. enne jumalateenistuste algust. Kõneleb Jaanus Kärner, kaastegevad koguduse jutlustajad ja lauljad.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS

383 Jarvis St., Toronto,
Ont. M5B 2C7

Õpetaja Udo Petersoo

3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5930
kirikus 923-5172

Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballstadt

Pühapäeval, 29. sept. kell 11 hommikul pühapäevane JUMALATEENISTUS.

Pühapäeval, 6. okt. kell 11 homm. pühapäevane JUMALATEENISTUS.

Pühapäeval, 13. okt. kell 4 p.l. JUMALATEENISTUS. Päras jumalateenistust valguspiltide esitamine Esto '84-st hr. E. Eerme kogust.

Pühapäeval, 20. okt. kell 11 homm. pühapäevane JUMALATEENISTUS. Algab pühapäevakool.

Pühapäeval, 27. okt. kell 4 p.l. LÕIKUSTÄNUPÜHA JUMALATEENISTUS. Laulab koguduse segakoor Asta Ballstadti juhatusel. Kohvilaud.

Koguduse segakoori harjutused esmaspäeviti kell 7 õhtul kiriku saalis.

Õpetaja kõnetunnid teisipäeviti kella 6—8 õhtul ja neljapäeviti kella 2—8 õhtul.

Kiriku kantselei on avatud neljapäeviti kella 10 hommikul kuni kella 8 õhtul.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639

Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488

„VABADUSE KUULUTUSE"

raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühapäeval, 29. sept. kell 10.15 homm. PÜHAPÄEVAKOOL täiskasvanuile ja noortele, kell 11.00 lastele.

Kell 11.00 Kodu-Eesti LÕIKUSTÄNUPÜHA JUMALATEENISTUS. Kõneleb J. Kärner, segakoor Ch. Kipperi juhatusel.

Kell 6.00 õ. TÄNUPÜHA JUMALATEENISTUS. Kõneleb külalisena dr. T. Proos Vancouverist. Õhtueine.

Kallist sõpra

HILJA ZEILINGER'it

leinab

VALVE ROSIN

Varalahkunud armast

HILJA ZEILINGER'it

mälestavad kurbuses

ANTON
ERIC ja ALLY

Tänuavaldus

Südamlik tänu kõigile, kes meie kalli poja ja venna, unustamatu

IVAR LUKSEP'a

ärasaatmist oma osavõtuga mälestasid ja kes on olnud meile toeks ja tröösiks meie suures kaotuses ja leinas.

Siiras tänu lillede ja annetuste eest IVARI MÄLESTUSFONDI.

Perekond LUKSEP

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS

Kirik. 619 Sherbourne St.,
Toronto (Sherbourne'i allmaa jaam on kiriku kõrval).

Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd.,
Scarborough, Ont.

Telefon 698-7977 või 766-7853
Kantseleis, telefon 921-9417

JUMALATEENISTUS on pühapäeval, 29. sept. kell 1.30. Teenib õpetaja A. Jalonen.

Lõikus-tänupüha JUMALATEENISTUS armulauaga on pühapäeval, 6. oktoobril kell 3 p.l. Laulab koguduse ansambel. Pärast JUMALATEENISTUST on koosviibimine kohvilauas. Ettekandeid.

ÕPETAJA KÕNETUNNID on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS

562 Jones Ave., Toronto, Ont.

Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Kolmap., 25. sept. kell 7.30 õ. PIIBLITUND-PALVETUND.

Pühap., 29. sept. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Teenivad H. Sepp ja E. Saraoja.

Teisip., 1. okt. kell 11 homm. PALVUS.

Kolmap., 2. okt. kell 7.30 õ. PIIBLI-PALVETUND.

Pühap., 6. okt. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Teenivad A. Ehasoo ja E. Saraoja. Issanda laud.

TORONTO EESTI SEITSMENDA PÄEVA ADVENTKOGUDUS

804 Broadview Avenue

(allmaaraudteejaama vastas Eesti Maja poole). Abijutlustaja telefon 626-3417.

Laup., 28. sept. kell 9.30 homm. PIIBLIKOOL.

JUMALATEENISTUS kell 11 homm., jutlustab Olev Tralla teemal: „Keda ja mida uskuda?"

Tere tulemast!

EELK PEETRI KOGUDUS

817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1

Praost Andres Taul. Tel. 483-4103
Tel. kiriku kantseleis 483-5847
Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387,
kirikus 483-6848

Organist dr. Roman Toi

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 29. septembril kell 11 hommikul. MÄLESTUSPÄRJA asetamine kiriku leinamüüride juurde. Teenib õp. A. Taul.

Pühapäevakool. Jumalateenistusele järgnes PIIBLITUND kirikus — õp. E. Heinsoo. Kirikulised, olete oodatud ka piiblitunnist osa võtma!

KOGUDUSE AASTAPÄEVA JUMALATEENISTUS 6. oktoobril kell 11 hommikul. Teenib õp. E. Heinsoo. Jumalateenistusele järgneb PIIBLITUND kirikus.

Eelteade: reedel, 18. okt. PÜHA VAIMU SEMINAR: loengud, arutelu, sõnavõtud, kl. 2—5 p.l. ja 6—9 õ. Kõnelevad õp. Valdeko Kangro ja õp. E. Heinsoo. Eelregistreerimine. Ühtueine. Kõik südamest kutsutud!

NAISRINGI kokkutulekud kolmapäeviti kl. 2 päeval naisringi ruumis.

CANTATE DOMINO laulukoorid igal kolmapäeval kell 7 õhtul. Juhatab dr. Roman Toi. Uued lauljad teretulnud!

PÜHAPÄEVAKOOL ja LEERIEELSETE ÕPPETÖÖ on alanud. Tooge oma lapsed osa võtma!

INGLISKEELSED JUMALATEENISTUSED igal pühapäeval kell 9.30 hommikul. Pühapäevakool.

Õpetajate kõnetunnid kolmapäeviti kl. 9.30—12 päeval ja neljapäeviti kl. 6—8 õhtul.

Koguduse kantselei on avatud teisipäeviti kl. 10—6 ja neljapäeviti kl. 12—3.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS

R R 5, Orangeville, Ontario

Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Pühap., 6. okt. kell 2 p.l. — KODUMAALT LAHKUMISE TÄHISTAMISE JUMALATEENISTUS Peetri kirikus. Teenib ja jutlustab praost E. Lepik. Laulab koguduse segakoor G. Raagi juhatusel. Laululehed.

NGER'it

ALVE ROSIN

NGER'it

urbuses

ALLY

us

poja ja venna,

SEP'a

ja kes on olnud meile
s ja leinas.

est IVARI MÄLESTUS-

Perekond LUKSEP

LK PEETRI KOGUDUS

Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1

t Andres Taul. Tel. 483-4103
kiriku kantseleis 483-5847
Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387,
kirikus 483-6848

Organist dr. Roman Toi

MALATEENISTUS pühapäe-
9. septembril kell 11 hommi-
MÄLESTUSPÄRJA asetami-
kiriku leinamüüride juurde.
b õp. A. Taul.
hapäevakool. Jumalateenistu-
ärgnes PIIBLITUND kirikus
p. E. Heinsoo. Kirikulised,
oodatud ka piiblitunnist osa
a!
GUDUSE AASTAPÄEVA JU-
ATEENISTUS 6. oktoobril kell
mmikul. Teenib õp. E. Hein-
Jumalateenistusele järgneb
LITUND kirikus.
lteade: reedel, 18. okt. PUHA
MU SEMINAR: loengud, aru-
sõnavõtud, kl. 2—5 p.l. ja 6
õ. Kõnelevad õp. Valdeko
ro ja õp. E. Heinsoo. Eelre-
erimine. Õhtueine. Kõik süda-
kutsutud!
AISRINGI kokkutulekud kol-
eviti kl. 2 päeval naisringi
is.
ANTATE DOMINO lauluproo-
gal kolmapäeval kell 7 õhtul.
ab dr. Roman Toi. Uued laul-
retulnud!
HAPÄEVAKOOL ja LEERI-
ETE ÕPPETÖÖ on alanud.
e oma lapsed osa võtma!
LISKEELSED JUMALATEE-
USED igal pühapäeval kell
ommikul. Pühapäevakool.
tajate kõnetunnid kolmapäe-
l. 9.30—12 päeval ja neljapäe-
l. 6—8 õhtul.
guduse kantselei on avatud
eviti kl. 10—6 ja neljapäe-
l. 12—3.

TORONTO EESTI
P.-ÕIGEUSU KOGUDUS

R 5, Orangeville, Ontario

Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

hap., 6. okt. kell 2 p.l. —
UMAALT LAHKUMISE
ISTAMISE JUMALATEE-
US Peetri kirikus. Teenib ja
stab praost E. Lepik. Laulab
duse segakoor G. Raagi juha-
Laululehed.

Kasvatamaks ja . . .

(Algus lk. 1)

gevam. Meil jääb loota, et meie rahvas kodumaal suudab säilitada oma keele ja rahvusliku hoiaku. Meie kohus vabas maailmas on selgitada seda ülekohut, mille all eesti rahvas peab kannatama oma maal. See kõik annab eesti gümnaasiumi avaaktusele palju sügavama tagapõhja ja olulisema väärtuse.

Lõpuks ta andis edasi sama informatsiooni, mida oli juba keskkooli aktusel teatavaks teinud.

Koolijuhataja E. Marten avaldas headmeelt, et nii suurel arvul on noori kohale tulnud. „Olete uue õppeasutuse III aastakäik, kes jõudnud kindlale alusele. Esimesele klassile on õpingud erineva sisuga, kui olid keskkoolis, siin saavutatakse palju lähem kontakt õpetajatega, töötunnid on huvitavamad, kohtute eesti ühiskonna tuntud inimestega.

Tähtsaim on, et olete muutunud täisealisteks eestlasteks, kes on teadlikult kasvatamas ja säilitamas eesti keelt.

Eestlane olla on auväärne, et eesti keelt edasi viia on väärt, mis annab pikaks eluks jõudu," ütles koolijuhataja.

Puudutades kooli õpetajaskonda, ütles ta, et õpetajad on samad, väljaarvatud üks, Liisa Truuvert asendas Kadi Kaljuste ajakirjanduse ringi juhatajana.

Tegelik koolitöö algab käesoleva nädala reede õhtul. Koolijuhataja kordas veel ühisürituste kuupäevi, et teised organisatsioonid need koolidele tõesti vabaks jätaksid.

Mõlemad aktused lõppesid Eesti hümniga.

Kodumaal tõstetakse pensioni alammäära

N. Liidus, samuti Eestis võeti 14. mail vastu seadus „Esmastest abinõudest väikese sissetulekuga pensionäride ja perekondade ainelise heaolu parandamiseks ning üksikkodanike eest hoolitsemise tõhustamiseks", mis viiakse ellu 1. novembril. Selle alusel 1) suurendatakse pensioni isikuil, kes on läinud pensionile kümme aastat tagasi või varem ning tõstetakse nende pensionide alammäära; 2) tõstetakse kolhoosiliikmete pensionide ja toetuste alammäära; 3) kohalikest eelarvetest hakatakse maksma igakuiseid lisatasusid neile üksikpensionäridele tööliste ja teenistujate hulgast, kes eriti vajavad materiaalset abi. N. Liidu pensionid on neil, kel pole „töötava inimese staazhi" või on teeninud väga madalapalgalisel töökohal, väga madalad ja näib otse uskumatu, et inimene suudab end elus hoida.

1. novembrist tõstetakse kolhoosiliikmete pensionide alammäärad vanaduspensioni puhul 40 rublani, invaliidsusepensioni I grupis 60 rublani, II grupis 40 rublani ja III grupis 21 rublani.

Pensioni suuruse ja materiaalse olukorra muutmisel võib täitevkomitee lisatasu ka suurendada või vähendada, pidades sealjuures silmas, et pensioni ja lisatasu üldsumma kokku ei ületuks üle 50 rubla kuus.

Balti kulla küsimus USA välisministeeriumis

USA välisministeeriumi legaalne nõuandja Carol M. Schwab vastas Balti Vabadusliidu märgukirjale, kus käsitletakse ühe USA ärimehe nõudmist Balti riikide kulla arvel N. Liidust nõutava kahjutasu kompenseerimiseks. Legaalne nõuandja ütleb, et BVL advokaadi Treiman and Schiffmani märgukiri on saadud välisministeeriumis, mistõttu välisministeerium on teadlik, et selline kohtuprotsess on käigus ja et otsus tehakse juba 23. septembril. Samuti ollakse teadlik, et nõudja on öelnud, et ta kavatseb sellekohase otsuse puhul nõuda kahjutasu Balti kulla arvel. USA välisministeerium tahab jälgida kohtu käiku ja uurib samal ajal võimalusi, milliseid on USA valitsusel Balti riikide kulla kaitsemiseks kui see vajalikuks osutub.

Rohkem tellijaid — parem ajalehe.
Soovitage
VABA EESTLAST
oma sõpradele!

TES Lasteaia teises klassis alustati esimesel koolipäeval lauluklassis tööd mängides. Vasakul laste juures lauluõpetaja Evi Valge, klaveril Linda Norheim, paremal Silvi Verder ja Leena Rosenberg. Foto: Vaba Eestlane

Skaudinoorte üksuste elav start

Maleva nõupäevadel kavandati uut aastat

Skautliku nooruse juhtide nõupäevad peeti Kotkajärvel 14./15. septembri nädalalõpul, kus esimene päev oli pühendatud üksustele. Torontos tegutseb neli noorteüksust — gaidide Rajaleidjate ja Põhjala Tütarde lipkonnad, skautide Kalevi lipkond ja Lembitu Malev. Peamiselt nendest koosnebki Eesti Gaidide Malev ja Eesti Skautide Malev Kanadas, kuna skauditöö teistes asulates on vaibunud. Noorteüksuste vahvusest oleneb aga eesti skautluse tulevik Kanadas.

Rajaleidjad Järvemetsa juubelilaagrisse

Rajaleidjate juhtide nõupidamine toimus päikesepaistelisel laagriväljakul, kus koostati juhtkond uueks tegevusaastaks. Lipkonda juhib Ingrid Kütt ja teda abistavad abijuhid Helen Sadul ja Lydia van der Veen. Hellakeste vanemaks on Anne Agur ja juhiks Sirje Järvel, abijuhid Liisa Kald ja Pia Kori. Gaidrühma juhib lipkonna juht Ingrid Kütt, abideks Leili Lukas, Erika Meipoom ja Liisa Soots. Vanemgaidide vanemaks on Katrin Kütti ja juhiks Lydia van der Veen, abijuhiks Rita Lees. Vanade gaidide „Kuldringi" juhina jätkab Ellen Allas.

Rajaleidjad korraldavad kaks pidulikku koondust kogu lipkonnale. 1. märtsil on Vabariigi aastapäeva koondus ja 26. aprillil vanemate päev. Üksus tahab võimalikult palju tüdrukuid viia Ühendriikidesse Järvemetsa 30. aasta juubelilaagrisse ja nad alustavad selleks raha kogumist. Ühe ideena oli kõne all näidendi lavastamine ja pidu korraldamine.

Rajaleidjate lipkond käib koos Peetri kiriku ruumides laupäeviti.

Põhjala Tütred korraldavad jõululaada

Põhjala Tütarde gaidlipkonnast viibis nõupidamisel 15 juhti, kelle istung toimus Järvetares kuni ilus ilm nad välja meelitas tare ümbrusesse. Arutleti lipkonna möödunud tegevusaastast ja tehti kokkuvõtteid.

Juhtkonna valimisel pandi lipkonna etteotsa vahepeal vanema ülesandeid täitnud Margot Nortmaa. Põhjala Tütred jäävadki sel hooajal ilma vanemata, auvanemaks on aga praegune peagaid Hilja Kuutma. Allüksustele valiti uued juhid — hellakestele Monika Kask, gaididele Ingrid Silm ja vanemgaididele Juta Metsala. Vanade gaidide „muttide" juhiks valiti Leena Rosenberg. Põhjala Tütarde allüksuste koosseisud on suured: hellakesi oli möödunud aastal 26, gaide 20 ja vanemgaide 25.

Üksus tahab hoolega jätkata regulaarset gaiditööd. Suurema ja enam pingutusi nõudva üritusena on kavatsusel jõululaat 27. oktoobril. Põhjala Tütarde lipkonna koduks on Vana-Andrese kirik, kus neil on omaette ruum teisel korrusel.

Kalevi lipkond alustab vendurrühmaga

Kalevi lipkonna juhid pidasid oma peakoosoleku Kotkajärvel Kalevi kodus, kus arutati tegevuskava ja moodustati uueks aastaks uus juhtkond. Lipkonna juhina jätkab Margus Tae, kellele valiti kolm abijuhti — Endel Mell, Mikk Jõgi ja Andres Terts. Hunduparviku juhina jätkab Mati Lukas, skautrühmale valiti uueks juhiks Kaarel Truuvert. Rühmavanemaks on Rein Pajo. Endisest mereskautide Vambola rühmast kujuneb lipkonda uus vendurskautide üksus, mida juhivad Ilmar Kütt ja Toomas Kald.

Lipkonnal ei ole ette näha suuremaid kulutusi eelseisval tegevusaastal peale telkide parandamise. Väikese sauna ehitamine Lembitu küla eeskujul on plaanis Kalevi Kotkajärve kodu juurde. Seda kavatsevad teostada vanemskaudid oma töö- ja majandusliku panusega. Kotkajärve kodu vanemaks on Mati Kontus ja tegevus seal on vilgas.

Pikemalt oli kõne all tuleva-suvine lipkonna laager Kotkajärvel kõikidele üksustele. Kalevid kavatsevad tihedat koostööd kõikide teiste Toronto noorteüksustega, eriti just vanemate noortega, kutsudes neid oma üritustest osa võtma.

Lipkonna juht Margus Tae märkis, et möödunud aastal oli poisse hunduparvikus 16, skautrühmas 18 ja vendurite üksuses 14, peale nende vanemad juhid. Kõige rõõmustavam mulje nõupidamiselt oli aga noorte juhtide innukus uuele tegevusaastale vastu minnes. Kalevite skaudikoduks linnas on Eesti Maja, mille ülakorrusel neil on oma avar tuba.

Eelseisva aasta tegevuskavas on peale regulaarse tegevuse üksuse nädalane suvelaager ja osavõtt Kanada skautluse katsesüsteemi muudatuste läbitöötamisest. Paljude, eriti väikeasulate skaudijuhtide, arvates on Kanada skautide katsete süsteem liiga keeruline ja vajab lihtsustamist. On välja töötatud ettepanek, milline see süsteem võiks olla ja selle katsetamine on usaldatud valitud gruppidele Suur-Toronto piirkonnas. Sherwood'i distrikt, kuhu kuulub Lembitu Malev, on üks neist.

Pikemaid arutlusi põhjustas Lembitu poiste saatmine eelseisvatele jamboreedele. Aastavahetusel 1987/88 toimub järgmine maailmajamboree Austraalias, 60 km Sydneyst, kuhu Lembitu kavatseb saata 6—8-poisilise salga. See on eriti oluline, kuna Austraalias enam eesti skaute ei tegutse ja Eesti jääks vastasel korral esindamata. Järgmine Kanada jamboree — CJ'89 peetakse Prince Edward Islandil ja sinna mineva Lembitu poiste grupi suuruse määrab jamboree hind, kui see kord selgub — aga salk on see vähemasti.

Maapäeva lõpul korraldas dr. Vello Soots skauditöö metoodika seminari, mille raamides dr. Jaan Roos käsitles spordilaagrit Jõekäärul ja Heino Jõe andis ajakohaseid kommentaare.

Lembitu Maapäev kavandas jamboreesid

Lembitu Maapäevast võttis osa 19 aktiivset juhti, kes istusid koos Lembitu küla nuiatare kamina ümber. Möödunud tegevusaasta aruandest selgus, et poiste arv on langenud veidi alla saja, tegevus on aga muutunud intensiivsemaks. Guelphis toimunud Kanada jamboreest võtsid Lembitu skaudid ja vendurid osa peaaegu täis-koosseisuliselt, nii et ei olnud tarvidust eraldi üksuse suvelaagrit korraldada.

Lembitu Maleva majandus-aruanne oli tasakaalus $9,435.59. Aruanne ei sisalda mereskautide paatidega seotud kulusid, mis kaetakse vanemskautide — nuiameeste poolt nende kassast. Eelarve võeti vastu tasakaalus $8,939.94. Üksuse kassa seis hetkel $1,800.—.

Juhtkonnas toimusid vähemad muudatused. Senine Saare lipkonna juht Viktor Vessmann edutati lipkonna vanemaks ja Saare lipkonna juhiks kinnitati Richard Laanvere. Sõjasõitjate mereskautrühmas alustavad kaks uut abijuhti — Heiki Altosaar ja Marcus Silmberg, noolepoiste hunduparvikus Riina Kindlam ning mõõgameeste vendurite rühmas Alrek Meipoom.

Vihmasuvi kahjustab kodumaa põllumajandust

Vihmane suvi kahjustab kodumaal heinategu ja viljalõikust. Orava heinategijad ütlesid, et esimene kuiv kolmapäevak jõudis sinnakanti alles juuli keskel. Augusti alul oli heinaväljal madalamais kohtades kohti, kus loog sajulompidest lausa käsitsi kuivale tiriti. Kuivi momente kasutasid kolhoosnikud aga oma eramaadel heina tegemiseks, sest kuidas saaks neid keelata, kui mullu eramajapidamised andsid 43 prots. müügipiimast. Niiske hein võib küünidesse paigutamisel kuumaks minna ja muutuda loomasöögiks kõlbmatuks.

Mitmel pool on vihmasaanud rohi siloks tehtud või peenestatud heinaks, millele soola hulka puistatakse. Mõnel pool tehakse lakas järelkuivatamisi. Heina jääb aga puudu, sellepärast antakse heina eeloleval talvel ainult vasikatele ja tiinetele lehmadele, kes vajavad paremat sööta. Lüpsikari peab talvel leppima kuivasilo, silo ja põhuga.

Selletõttu hakati hoolega põhku koguma niipea kui lõikus algas, sest vihmasel söödavarumisel tuleb igati vaeva näha sööda varumiseks. Kuid vihmane suvi on kahjustanud ka viljapõldusid ja märjad põllud ei kanna igal pool masinaidki. Vili on umbrohust läbi kasvanud ja vihmad on selle maha löönud.

Moodsat muusikat Hamiltonis

Elma Milleri aktiivne tegevus Hamiltoni muusikaelu organiseerimisel

Toronto naaberlinna, Hamiltoni peetakse vanamoeliseks ja kultuuriliselt vanadesse traditsioonidesse tardunuks. Seda muljet püüab osaliselt hävitada üks grupp sealseid noori muusikuid, kes püüavad Hamiltoni muusikaellu tuua uusi, värskeid tuuli. Selle grupi organiseerijaks ja hingeks on Toronto Muusikaülikooli lõpetanud mag. Elma Miller, kelle siht ja põhimõte on: „antagu noortele heliloojatele võimalus kuulata omi ja teiste töid".

E. Miller töötab Hamiltonis heliloojana, muusikaarvustajana, -õpetajana ja kopeerijana ning valmistab Toronto konservatooriumis eksamite teste. Ka esitab ta igal nädalal Hamiltoni Ülikooli juures raadiokava loengutega ja näidetega moodsast muusikast.

Tema energilisel algatusel ja kunstilisel juhtimisel esitatakse kasel sügistalvel, alates 27. septembrist Hamiltonis moodsa muusika kontsertide seeria, nimega Art Sound 3, kaasaegsete kohalike ja ümbruses elavate heliloojate töödest, esitades klaveri, viiola, akordioni, klarneti ja puhkpillide muusikat.

Möödunud talvel korraldati sama seeria Art Sound 2 viie kontserdiga, mis said arvustajate ja kuulajate poolt väga sooja vastuvõtu. Nii kirjutab arvustaja Anthony Hammond „The Hamilton Spectatoris": „Need kauaoodatud kontserdid on stimuleerivad ja värskendavad ja väärivad tõelist tähelepanu ja toetust". Selle seeria kavas oli ka Udo Kasemetsa suurem helitöö klaverile, mis sai erilise huvi osaliseks.

Eeloleva „New Music" seeria ettevalmistamine on võtnud lugematuid tunde ja päevi pingerikast tööd. Juba varakevadel alustas E. Miller ruumide kinnipanemisega, heliloojate ja eeskavade määramisega, esinejate ja kaaskorraldajate kutsumisega. Oli vaja kindlustada esinejate tasud, piletite müük, ruumide üür jne. Muide, kirikusaal saadi tasuta ning oli ka teisi heatahtlikke eriannetajaid.

Kõik pidi olema valmis Ontario Arts Council'ile ja Canada Council'ile rahalise toetuse saamiseks. Ja see toetus saabus vastavalt korraldajate palvele heade soovidega ikka pidevalt edasi töötada, samas suunas ja vaimus, tuua värskust ja uudsust Hamiltoni muusikaellu.

Eeltulevate kontsertide ajad: 27. septembril, 25. oktoobril, 29. novembril 1985. a., 7. veebruaril ja 21. veebruaril 1986. a. Kõik kontserdid algavad kell 8 õhtul. Seeriapileti hind on $12,00, õpilastele ja pensionäridele $10.— üksikkontserdi pääse $3.00. Kontserdid toimuvad St. Cuthberts Church ruumides, King West ja Bond St. nurgal — Westdale'is.

Elma Miller

Eesti tants Inglismaa suvekoolis

Rahvusvaheline rahvatantsude suvekool Inglismaal

24. juulist kuni 4. augustini toimus Rahvusvahelise Rahvatantsude Suvekool Swansea Ülikooli ja Rahvusvahelise Rahvatantsuühingu ühisel korraldusel.

Kursusel, mis toimub igal teisel aastal oli 13-nes, tänavu õpiti erinevates itaalia, jugoslaavia, türgi, läti ja eesti tantse ning üldklassis mitmesuguste maade tantse. Seal on alati mõnel määral õpetatud eesti tantse.

Osavõtjaid on alati olnud üle saja (tänavu 150), kellest suurem osa on koolide võimlemisõpetajad. Nii on eesti tantsud leidnud kindla koha inglise koolide tantsurepertuaaris. Populaarsemad on „Oige ja vasemba" ja „Kalamies", kuid tantsitakse ka „Raksi-Jaaku" ja „Targa rehealust" (viimane oli eriti populaarne tänavu.

Kursuslasi, õpetajaid ja õpilasi oli kokku tulnud mitmelt maalt: Kanadast, Jaapanist, Saksamaalt, Shveitsist, Itaaliast, Jugoslaaviast ja Shotimaalt, enamus muidugi Inglismaalt ja Wales'ist.

Eesti tantse õpetas Aili Eistrat, keda abistas Karin Eistrat, kuna nädalalõpuks sõitis tantse demonstreerima Juhani Eistrat.

Rahvaõivaste näitusel oli välja pandud Hiiu ja Häädemeeste neiud, Viru-Jaagupi meheõivastus.

Hemingway kirjutas, et igas maailma suuremas sadamas on vähemalt üks eesti meremees. Sama käib vist ka rahvatantsu kohta. Nii õpetas türgi tantse noormees nimega Gary Karner. Tema „juuri" uuridel selgus, et ta isa on eestlane, ta ise on sündinud Austraalias, ülikoolis käinud USA-s ja seal ka tantsima hakanud 7 aastat tagasi. New Yorgis elades tantsinud kaasa ka sealse eesti rahvatantsurühmaga. Praegu töötab Durhami Ülikooli juures, kus tema tegevusalaks on „Marine Geo-Physical Research". Rääkis veidi eesti keelt ja tantsis „Tuljaku" ja „Viru polka" ära.

Vajatakse MÜÜJANNAT
Viiepäevane nädal
ROONEEM'S BAKERY
Tel. 366-1205

SPORT

Ermo Kulmar

„Estonia" masterid teistkordselt kanada parimad kergejõustiklased

Saavutati üks Kanada ja kuus Välis-Eesti rekordit

Kanada masterklubide 9. esivõistlus peeti 7. sept. York ülikooli staadionil ligi 100 sportlase osavõtul, kaasaarvatud paarkümmend väljaspool klubide vahelist võistlust. „Estonia" masterite 11-liikmeline meeskond võitis Centennial Driving Institute'i poolt väljapandud suure trofee, saavutades seekord 11090 punkti.

Järgnesid sakslaste Sportclub '64 10747, Scarboro Masters 9590, Masters Sprint Club 8904 punktiga. Punktid on arvestatud 1984. a. WAVA (Maailma masterite liidu) kümnevõistluse tabeli alusel, mis kohandatud vanuseklassidele ja millele on lisatud 5000 m punktidetabel. Iga klubi saab punkte kaheksalt võistlusalalt iga kahe parima masteri tulemustest ükskõik mis vanuseklassis.

Isiklikult osutusid suuremaiks punktide toojaiks Valden Sadul 3223, Karl Trei 2511, Jaan Lents — 1593, Uno Limit — 957, Ermo Kulmar — 934, Kalju Pehtla — 907, Mati Jaago — 824 ja Theo Vellend — 141.

Klubide esivõistlusel anti medaleid kolmele kõrgema arvu punktide tegijale igal alal kaheksast, vaatamata vanuseklassile. Estoonlased võitsid 9 medalit saadaolevaist 24-st, mis on ühe võrra parem eelmise aasta saavutusest. Kuldmedali võitis Jaan Lents (60 pluss klassis) kuulis ja pronksi kettaheites, Karl Trei (75 pluss) sai hõbeda kauguses ja pronksi kõrguses, Ermo Kulmar (70 pluss) hõbeda 100 m jooksus, Valden Sadul (60 pluss) hõbeda 400 m jooksus ja pronksi kaugushüppes, Kalju Pehtla (65 pluss) hõbemedali 1500 m jooksus ja Mati Jaago (55 pluss) pronksi kuulitõukes. Kokku üks kuld-, neli hõbe- ja neli pronksmedalit.

ESIVÕISTLUSE TULEMUSED

....100 m jooks: M75 — 1) K. Trei 16,35 (830 p.), uus Kanada ja Välis-Eesti rekord;

M70 — 1) E. Kulmar 14,83 (934), uus Välis-Eesti rekord;

M60 — 2) V. Sadul 13,61 (878), uus Välis-Eesti rekord;

400 m jooks: M60 — 2) V. Sadul 62,81 (927), 3) T. Vellend 82,47 (141).

1500 m jooks: M65 — 1) K. Pehtla 5.43,76 (907), uus Välis-Eesti rekord;

M60 — 2) U. Limit 6.10,23 (623).

5000 m jooks: M60 — 2) U. Limit 22.23,15 (334).

Kaugushüpe: M75 — 1) K. Trei 3.91 (966);

M60 — 1) V. Sadul 4.53 (778), uus Välis-Eesti rekord; 2) J. Lents 4.26 (657), 5) T. Vellend 3.74 (423).

Kõrgushüpe: M75 — 1) K. Trei 1.20 (875);

M65 — 2) V. Kõresaar 1.20 (875);

M60 — 2) V. Sadul 1.30 (640).

Kettaheide: (1 kg): M75 — 1) K. Trei 26,75 (670);

M65 — 1) K. Pehtla 30.76 (643), 2) V. Kõresaar 27.05 (528);

M60 — 2) J. Lents 35.00 (700);

(1,5 kg) M55 — 1) M. Jaago 26.88 (472).

Kuulitõuge: (4 kg) M75 — 1) K. Trei 9.37 (698);

(5 kg) M65 — K. Pehtla 9.53 (696), 2) V. Kõresaar 8.61 (580);

M60 — 1) J. Lents 11.84 (893), 3) W. Lood 9.49 (625);

(6 kg) M55 — 1) M. Jaago 11.63 (824), uus Välis-Eesti rekord;

Auhindade ja medalite üleandmisel ütles Kanada Masterite Ühingu president A. Lynn, et 1986. a. esivõistluse korraldamist oodatakse kahekordse Kanada Masterklubide meistri „Estonia" masterite poolt.

Cindy Õunpuu asus Floridasse õppima

Kahel alal maailma esimese kümne hulgas

Viimastel kuudel ujujana suurt tähelepanu leidnud ja medaleid võitnud Cindy Õunpuu peatus Tokiost tagasi jõudmisel vaid paar päeva kodus ja sõitis edasi Floridasse, kus alustas õppimist Gainsville'i ülikoolis, millise ta oli valinud sealsete ujumisvõimaluste ja hea ujumistreeneri tõttu.

Tokio võistlustel oli Cindy Õunpuu ainus kanadalastest, kes individuaalselt saavutas kuldmedali 100 m rinnuliujumises tagajärjega 1.10,25, mis oli samal ajal ka Kanada rekordiks. Teise kuldmedali võitis Kanada teateujumises pärast seda kui esikohale tulnud USA võistkond diskvalifitseeriti.

Oma kolme uue Kanada rekordiga, mis ta viimastel nädalatel on ujunud, on ta praegu maailmas 100 m rinnuliujumises neljas ja 200 m kuues.

Floridas võistleb ta ülikoolide vahelistel võistlustel oma ülikooli koosseisus; väljaspool kooli aga kanadalasena. Tuleval aastal on ees maailmameistrivõistlused Madriidis, Hispaanias ja Briti Maailmariigi mängudel Edinburghis. Florida sooja kliimat tahab ta kasutada eriti selleks, et neil kahel suuremal võistlusel saavutada uut Kanada rekordi ka 200 m rinnuliujumises.

Rullsuusatamise võistlus Barrie lähedal

Samal nädalalõpul kui Jõekäärul mängiti võrkpalli ja Torontos võisteldi masterite klubidevahelises kergejõustikus, toimusid Barrie lähedal Hardwood Hills'is iga-aastased suuremad rullsuusatamise võistlused, millest osa võtsid kõik kanada paremad suusatajad, nende hulgas ainukese eestlasena Robert Vellend, kes 20 km-s tuli 52 min. 10 sekundiga kaheksandaks. Võitis Yves Bilodeau Quebecist ajaga 43,32.

Murdmaasuusatajad kasutavad treeninguks jalgrattasõitu

Nädalalõppudel on tihti näha tuntud soome suusatajaid Ossi Juoalat, Timo Palotiet ja Kauko Riihiahot oma 12-aastase pojaga Brock Road'i mööda teel Uxbridge'i ja tagasi sõitmas, mis on Scarborough'st edasi-tagasi 120 km.

ILMUS

AARAND ROOSI

ESTONIA a nation unconquered

Ajalooline ülevaade, iseseisev Eesti, II maailmasõda, N. Liidu okupatsioon, eestlased paguluses, diplomaatiline staatus.

Suurepäraselt kokkuvõtlik teos eestlastest ja nende püüdlustest täiendatud rohkete fotodega, mis sobiv võõrastele tutvustamiseks. 96 lk.

Hind $5.00 pluss saatekulu 70 centi

Saadaval „VABA EESTLASE" talituses

„SAARE RAHVAS VABAS MAAILMAS" 1944—1984

Toimetanud: Tanni Kents, Lembit Kolk, Osvald Timmas

Palju fotosid, 259 lk. köites

Hind $14.— pluss saatekulu $1.50

Müügil „VABA EESTLASE" talituses

MÜÜGIL VABA EESTLASE TALITUSES:

S. Veldenbaum — TUNDMATA TULEVIKKU	$20.—	$15.0
H. Susi — METSAÜLIKOOL	$25.—	$1.50
AJARAAMAT 264 lk., köites	$22.—	$1.—
A. Mägi — EESTI RAHVA AJARAAMAT	$22.—	$1.—
Ants Vomm RISTSÕNAD I	2.50	.70
Ants Vomm RISTSÕNAD II	2.25	.70
Uku Maasing — KIRSIPUU VARJUS		
luuletusi 1948—49	12.—	$0.50

Eesti kalasportlaste hooaja viimasest võistlusest osavõtjad. Istuvad vasakult Elmar Martinson (havi 6 kg 950 gr), E. Harilaid (havi 6 kg 130 gr) ja J. Summa (havi 4 kg 035 gr). Tema kõrval seisab ainukese bässi püüdnud E. Uibopuu oma esimese auhinnaga.

Foto: J. Säägi

Faktide ja legendide TALLINN

10.

Tallinna ajalooliste faktide ja legendide hulk on küllalt suur, et täita mitmeköitelist raamatut. Selle kirjutise mõte ei olnud anda kogu teemast ammendavat lugu, vaid napsata siit-sealt huvitavamaid episoode vahelduseks ja „isu-äratamiseks" endiste aegade vastu. Nõukogude ajal on Tallinna kohta ilmunud palju kirjandust, mis osaliselt on siin kättesaadav. Nagu vene surve all tehtud asjad ikka, on need teosed omamoodi „kõverad", kuid intelligentse ja kriitilise lugeja käes siiski kasutatavad.

SURNUD MEES, USS JA KÄRNKONN

Oleviste kiriku seinal on dekoratiivne monument — kenotaaf, mis kujutab meest, kärn-konna ja ussi. Selle laskis 1516 panna enda mälestuseks kiriku vöörmünder, rikas kaupmees Hans Rawels. Miks just konn ja uss — kes seda teab. Rahvasuu on sellest teinud Oleviste kiriku legendi.

„Kirikut ehitanud kuulus ehitusmeister, kes oma nime hoidis saladuses. Töötasuks küsis ta kümme (sada) tündrit kulda. Lisatingimuseks oli, et kui Tallinna elanikud peaksid tema nime teada saama, siis ei võta ta töö eest kopikatki. Küll püüti kavalusega meistri nime teada saada, aga see ei õnnestunud. Meister loobus isegi Tallinnas elamisest ja läks igal õhtul oma ‚versta-viiskudega" Haljalasse, kus elanud ta naine.

Kirik hakanud valmis saama aga linnal pole kuskilt raha võtta meistrile maksmiseks. Saadetud siis salakuulajad Haljalasse meistri kodu ümber luusima, et ehk kuulevad kogemata ta nime. Ühel päeval kuulnud üks salakuulaja meistri naist last magama kussutades laulmas: „Kussu, kussu lapsukene, homme Olev tuleb koju, kümme tündrit kulda kaasas." Salakuulajal kohe selge, et meistri nimi on Olev. Parajasti kui meister oli kirikut lõpetamas ja pani risti torni otsa, hõikasid Tallinna mehed alt: „Olev, pane hoolsasti, rist on viltu!"

Nagu välgust rabatud kukkunud meister tornist maha kividele surnuks ja moondunud ka ise kiviks. Enne aga lipsanud ta suust välja uss ja kärnkonn."

On mõeldav, et lugu oli käibel enne kui Hans Rawels oma kenotaafi valmistada laskis ja ta võttis selle legendi kenotaafi motiiviks.

Tegelikult oli Oleviste esimene puust kaubakirik skandinaavia kaupmeeste oma. Kivikirikut selle asemele hakati ehitama 14. sajandi keskel ja kirik pühendati Pühale Olafile (Norra kuningas Olaf II Haraldsson, kes kuulutati pühakuks). Kirik oli kaua Põhja-Euroopa kõrgeim ehitus. Torni kõrgus praegu on 123,7 meetrit. Kirikut kasutavad tänapäeval ühendatud baptisti kogudused.

KULDSED SIBULAD TOOMPEAL

Et Tallinnale anda vene nägu, selleks püstitati tsaarivõimu toetuse ja soosinguga Toompea lossiplatsile õigeusu katedraal. Hoone avati 1900 ja pühendati Aleksander Nevskile, kes Peipsi jäälahingus lõi hävitavalt ordu vägesid ja vene ajaloo kohaselt pidurdas sakslaste tungi itta. Aleksander Nevskile pühendatud kirik Tallinna Toompeal ja selle kullatud kuplid ei meeldinud paljudele eestlastele, kellel küll sisuliselt midagi polnud apostliku õigeusu vastu. Kui aga kirikut kasutatakse suurustamiseks, siis annab see asjale erineva tooni.

Eesti iseseisvuse ajal oli kõne all katedraali kõrvaldamine Toompealt. Et seda ei tehtud, on jällegi näide eestlaste kultuurihoiakust ja tolerantsist. Kuld kooriti siiski sibulate pealt maha ja need värviti helehalliks.

„Loomingu Raamatukogu" 17/1979 toob kaks legendi versiooni Kalevipoja (mitte Kalevi) haua kohta:

„Toompea mägi on Kalevipoja haud. Ja nimelt uue õigeusu peakiriku all olevat tema puhkepaik, mis vundamendi kaevamisel avalikuks tulnud. Mõne jala sügavuselt tulnud nähtavale raudne uks pealkirjaga: „Äraneetud olgu igaüks, kes minu rahu julgeb rikkuda!"

Hoolimata sellest tehtud ehitustööd edasi. Ehituse lõpul teati tõendada, et kiriku müüril mitmel pool praod sisse tekkinud ja oodati täielikku ehituse kokkukukkumist, mis aga seni veel siindinud ei ole . . ."

Teine versioon: „Kalevipoja puusärk võeti Toompea vene kiriku alt välja kui selle kiriku vundamenti kaevati. Kõik rootsi ja taani kirjad olnud seal. Minu minia isa tuttav oli seal kaevamas, see näind kirjasi, olid seanahast ja kõik viidud voorimehe-täis ära. Puusärk viidud ka ära kirjadega tükis. Rauast puusärk olnd, nad arvand, et on Kalevipoja puusärk."

See pole aga legend, vaid fakt, et 1944 Tallinna tagasi saabudes viisid nõukogude „teadlased" Toomkirikust ära Põhjasõja aegsed Rootsi rügementide lipud, mis sinna olid mälestuseks rippuma pandud. Lipud viidi Venemaale restaureerimiseks ja neid restaureeritakse tänaseni. See meenutab 1945. a. Võiduparaadi Moskvas, kuhu olid kokku korjatud kogu Saksamaalt kõik lipud, millel oli peal haakristi-märk, küsimata, kas need kuulusid sõjaväele, tuletõrjele või põllumeeste seltsidele. Niimoodi käib see võimas vene värk!

Niguliste kirik, mis Tallinna terrorirünnakul maha põles ja pärast restaureerimist uuesti tules torni kaotas, on nüüd nii korras, et seal on toimunud esimesed kontserdid. Kirik jääbki kontserdisaaliks. Kiriku kunstivarad, mis jäid tulest puutumata on viidud Kunstimuuseumi.

TALLINNAS RAIUTUD PEAD

Sõdadest ja katkust laastatud Eestimaal oli sageli tööjõu puudus, nii maal mõisates kui ka Tallinna linnas. Linnas kehtis tööjõu saamiseks väga kaval seadus: kui keegi ori oli linna põgenenud ja seal end ühe aasta jooksul varjata suutnud, siis sai ta linnast asüüli ja kaitset. Suurpere Madis Riisipere mõisast oli seda seadust kasutanud ja just oma vabaduse kätte võitnud kui tema mõisahärra Johann von Üxküll ta tabas ja sulastel laskis oma majja vedada. Kõrk mõisnik piinas vabanenud orja metsikult ja tappis ta pärast puuhaluga pähe lüües.

Madise tänavasillutajast vend kaebas raele ja tapmise eest tehti surmaotsus. Kui nüüd Üxküll järgmisel korral Riisiperest Tallinna tuli, nabiti ta Harju sise- ja välisväravа vahel kinni (et seisusekaaslased ei saaks appi tulla) ning surmati pea maharaiumisega — mõõgaga, nagu aadlikule aukohane. See toimus 7. mail 1535.

Üxkülli hukkamine muutis aadli ja Tallinna rae halvad vahekorrad veelgi teravamaks. Kui uus ordumeister Hermann von Brüggeney 5. veebuaril 1536 tegi viisakusevisiidi Tallinna raele, siis kujunes sündmuse auks raekoja platsil korraldatud turniirist verine lööming. Bürgermeister Thomas Vegesack suutis vaevalt rahustada tülitsejaid ja ära hoida suurema veresauna.

Saia-käigu jalgteel on ühes kohas sillutise sees serviti pandud paekivi tükid, mis moodustavad „L" tähe (pool ristimärgist). Sellel kohal raiuti mõõgaga maha preester Elias Christian Panicke pea 18. jaanuaril 1695 selle eest, et ta joobnud peaga oli kirvega tapnud „Riia" kõrtsi teenija Sophie.

Kui kuritegu ei olnud selgesti tõestatav, siis toimus kohtupidamine, mille juures kasutati ülestunnistamisele virgutavat piinamist — veeproovi, põidlakruvisid, liigeste väljaväänamist ja tulise rauaga põletamist. Karistused olenesid siiü suurusest. Surmanuhtlusi üksi oli viit sorti: rattasurm, elusalt põletamine, elusalt mahamatmine (naistele), poomine ja pea maharaiumine. Normaalselt toimus hukkamine selleks ettenähtud paikades — Võllamäel, Pärnu maantee ääres ja Viruvärava ees. Hukkamõistetu talutati seotud silmadega kolm korda ümber turuplatsi ja viidi siis ära.

Kõige rumalam karistus oli keelepeksus süüdistatud naistele. Neile riputati kaela n.n. häbikivid, millele olid maalitud jubedad lõustad. Nii pidid nad linna seakarjase saatel kõndima ümber linna.

Tallinna timuka mõõgal (1525) on graveering: „Jumala arm ja truudus on igal hommikul uus. Mõõka tõstes aitan ma patuse igavesse ellu."

LÕPP

TAIMI PROOS'l kuuletuskogu

ELUKIIGEL

Saadaval VABA EESTLASE talituses

HIND $10.— + saatekulu 50 ¢

ROOSI

on unconquered

sti, II maailmasõda, N. Liidu
es, diplomaatiline staatus.

stlastest ja nende püüdlustest
sobiv võõrastele tutvustami-

atekulu 70 centi

STLASE" talituses

ABAS MAAILMAS"
1984

abit Kolk, Osvald Timmas
59 lk. köites
aatekulu $1.50
TLASE" talituses

LASE TALITUSES:

TULEVIKKU	$20.—	$15.0
	$25.—	$1.50
	$22.—	$1.—
ARAAMAT	$22.—	$1.—
	2.50	.70
	2.25	.70
RJUS		
	12.—	$0.50

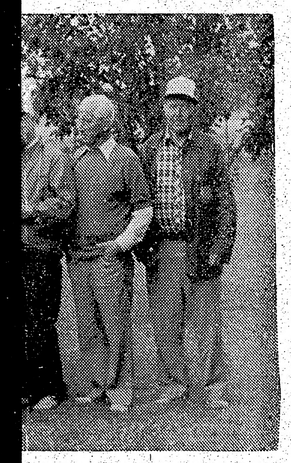

l. Istuvad vasakult Elmar
) gr) ja J. Summa (havi 4 kg
Uibopuu oma esimese auhin-
Foto: J. Säägi

nas sillutise sees serviti pandud
paekivi tükid, mis moodustavad
„L" tähe (pool ristimärgist). Sel-
lel kohal raiuti mõõgaga maha
preester Elias Christian Panicke
pea 18. jaanuaril 1695 selle eest,
et ta joobnud peaga oli kirvega
tapnud „Riia" kõrtsi teenija
Sophie.

Kui kuritegu ei olnud selgesti
tõestatav, siis toimus kohtupidami-
ne, mille juures kasutati ülestunnis-
tamisele virgutavat piinamist —
veeproovi, pöidlakruvisid, liigeste
väljaväänamist ja tulise rauaga
põletamist. Karistused olenesid
süü suurusest. Surmanuhtlusi üksi
oli viit sorti: rattasurm, elusalt põ-
letamine, elusalt mahamatmine
(naistele), poomine ja pea maha-
raiumine. Normaalselt toimus huk-
kamine selleks ettenähtud paikades
— Võllamäel, Pärnu maantee ääres ja Viruvärava ees. Hukkamõistetu talutati seotud silmadega kolm korda ümber turuplatsi ja viidi siis ära.

Kõige rumalam karistus oli keelepeksus süüdistatud naistele. Neile riputati kaela n.n. häbikivid, millele olid maalitud jubedad lõustad. Nii pidid nad linna seakarjase saatel kõndima ümber linna.

Tallinna timuka mõõgal (1525) on graveering: „Jumala arm ja truudus on igal hommikul uus. Mööka tõstes aitan ma patuse igavesse ellu."

LÕPP

TAIMI PROOS'I luuletuskogu

ELUKIIGEL

Saadaval VABA EESTLASE talituses

HIND $10.— + saatekulu 50 ¢

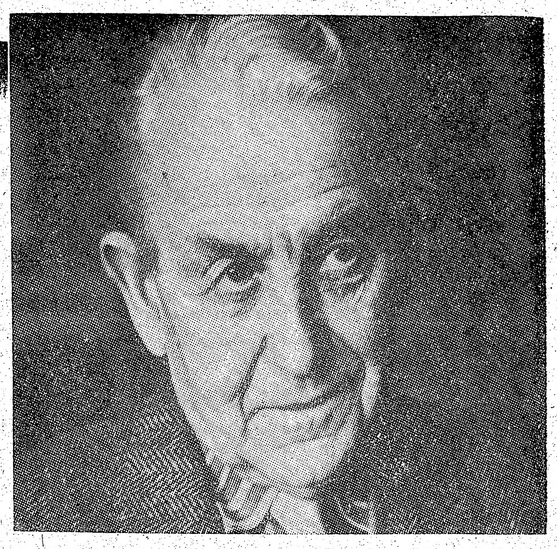

Bernard Kangro

Kultuurihiiglane 75-aastane

Bernard Kangro pool aastasada loovas töös

Kui kunagi tulevikus vaadatakse tagasi eesti kultuuriloole ja tehakse iseloomustusi pagulasajastule, siis võidakse seda iseloomustada Bernard Kangro nimelise kultuurikihina. Nii suur on tema osa väliseesti kirjanduse loomisel ja väljaandmisel. Sellist iseloomustust võib juba kasutada tema 75-aastase sünnipäeva puhul.

18. septembril 1910 Vana-Antslas sündinud luuletaja, kirjaniku ja kirjandusteadlase tänavuaastases elus on muidki juubeleid. 50 aastat tagasi ilmus tema esikkogu „Sonetid" (1935), juunis möödus 40 aastat tema pagulasajastu esimese luuletuskogu „Põlenud puu" ilmumisest (1945), 35-aastaseks sai tema toimetusel ja väljaandel ilmunud eesti kultuuriajakiri „Tulimuld" (1950), samuti asutati Eesti Kirjanike Kooperatiiv 35 aastat tagasi. Nende aastaarvude pinna alla on mahutatud eriti viljakas töö, mis on andnud kokku 51 mitmesuguses zhanris teost. See on *kultuurikihit luulest, proosateostest,* esseistikast, tekstiosadest pilditeostes, uurimustest Tartu ülikoolist, eestlasist Rootsis, arbujate sõpruskonna monograafiad; aega on jäänud kooli- ja üliõpilasorganisatsioonide ülevaateteoste toimetamiseks. Igal aastal on ilmunud uus raamat. Raugemata loova jõuga on ta elanud viimastel aastatel kunagises Taani riigis ja alati minakeskses luuletunnetamises, kus looduse vaatluse laienemine on kasvanud tunnetuseks, kus ta on samastunud looduse osana.

Kangrot peetakse enam liürikuks kui romaanikirjanikuks ehkki kummaski zhanris on ilmunud 16 teost. Võibolla on see tingitud asjaolust, et ta esimesed teosed olid luuletuskogud, mis peagi populaarsuse said, suutis ta enese enne luuletajana kirjandussõprade teadvusse viia. Juba varakult projekteeris poeet oma näo luuletuses „Minu nägu" ja seda on ta pidevalt erinüanssides, eriaspektides, erilise tunnetuse vivahtusega suutnud väljendada, kus kodumaa loodus, mis „miljoneid päevi lamanud murenev paas" ja luuletaja mõtted on moodustanud sünteesi, kus sõnamaalingud loovad tunnete filigraansuse võrgustiku sellele, mis kodumaale jäänud ja sellele, mis hingejuurtega on kodumaa küljes ning katkestamatud.

Eepikas alustas ta ajalooliste romaanidega, kuid siis järgnes kangrolik reaalsusest väljalibisemine irreaalsusse, müstikasse, mida ta nii osavalt ühtseks kujutlusmaailmaks liitis, et ebareaalsus sai lugejale tajutavaks. Oma kuueköitelises Tartu seerias (1958—69) ühendab ta ühe sõpruskonna just oma irreaalse kontseptsiooniga sama tihedaks kui see oli esimese köite realistlikes kirjeldusis. Just selles ilmneb looja sisemise rikkuse varjunditerohkus, mida mitte ei kirjeldata, vaid tuntakse sugemetega, kus inimlikkus tõuseb suuremaks ideloogilisist tõketest ja grupeeringuist. Seda on olnud võimalik just sellisena kirjandusteoseks luua ja Kangro on oskuslikult tagasi tulnud reaalsusse ning viimase teosega läinud tagasi hoopis kaugesse keskaega.

Loova töö pingerikkuse kõrval on toimunud toimetajatöö, „Tulimuld" on toonud aastati tervituse luuletaja töölaua ühelt nurgaosalt. Kuid kirjastuse toimetustöö on pidevalt nõudnud jõudu ja aega. Aga see on olnud ülesehitav nii tulemuslikult, et just sellisena on ta töömaht imponeerivalt imetlustäratav. Ta on oma tööga loonud **vaimse Eesti suveräänse kultuuriühiskonna,** kuhu osasaajana on kutsunud kogu eesti ühiskonna.

Ta on andnud ja andnud mida on loonud. Sünnipäeva puhul andku ta teoste hindajate sõpruskonna soovid ja õnnitlused talle jõudu oma kultuurikihti veelgi märkimisväärsemaks muuta.

Hannes Oja

VABA EESTLANE

TOIMETUS JA TALITUS

avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—3-ni

Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832

KUULUTAMINE VABA EESTLASES

on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad

üks toll ühel veerul $5.—
esiküljel $5.50

Kuulutusi võetakse vastu:

nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

tel. 444-4832

Väljaspool tööaega:

Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

Toimetusele saadetud kirjandus

SILLAS — Eesti Liit Kanadas Bülletään, kevad 1985 — 25. Seekordses Eesti Liit Kanadas informatsiooni bülletäänis leidub järgmist: Vello Hubel „Suviseid tervitusi!" Sõna on toimetajal . . .", ELK juhatuse tänu Ene Rungele ja tervitus Leida Heldele ühenduses juhatuse koosseisu muutumisega; Kirjeldus Liidu Esinduskogu koosolekust 27. aprillil 1985, kirjalikud tegevusaruanded järgmistelt eesti seltsidelt: Hamilton, Kitchener, London, Montreal, Ottawa, Sudbury, Thunder Bay, Toronto ja Vancouver, kokkuvõte Ajalookomisjoni Raamatutoimkonna tegevusest, kirjeldus Eesti Abistamiskomitee Kanadas peakoosolekust, teade Eesti Kunstnike Koondis Torontos tegevusest ja Tartu Instituudi tegevusest, Toronto Eesti Aianduslubi peakoosolek, kirjeldus Toronto Eesti Õngitsejate ja Jahimeeste Klubi tegevusest, kokkuvõte Toronto Rahvatantsijate Rühma Kungla tegevusest, Eesti Liit Kanadas juhatuse koosseis, Ajalookomisjoni koosseis ja revisjoni komisjoni liikmed.

LASTE VABA EESTLANE

Salme Raatma

Marja-Leena ja kaksikud

Marja-Leena vanemad sõitsid puhkusele aprillis. Soomes katsid taevast hallid udupilved, sadas vihma ja lund. Aga Itaalias õitsesid sidrunipuud.

Marja-Leena tahtis muidugi kaasa minna. Ta ei uskunud, et vanemad ilma temata toime tulevad. Isa nimetas teda ju alati oma Päikesekiireks, aga nüüd korraga seletas ta, et Marja-Leena peab edasi koolis käima ja jääma kostilapseks Virtaste peresse, kes samas majas elasid.

Marja-Leena sai nutukrambi. „Nende inimeste juurde mina ei lähe! Tehke mis tahate!" karjus ta.

„Virtaste Tiina on väga kena tüdruk, käib samas klassis kui sina," katsus ema nutjat vaigistada. „Ja nende Katriga mängid sa mõnikord heameelega."

„Ma ei salli neid!" karjus Marja-Leena veel valjemini. „Tiinat ma ei kannata silmaotsas ka mitte, seda vaga näoga jõuluinglit. Ja televiisorit neil kah ei ole."

„Aga selle-eest on neil kaksikud ,need ju meeldivad sulle," tuletas isa meelde.

Marja-Leena jäi järsku vait. Kaksikud olid tõesti naljakad, need oli Marja-Leena unustanud. Nenda vahel oli raske vahet teha. Kaugelt vaadates ei osanud peaaegu keegi ütelda, kumb neist on Tanel, kumb Toomas. Aga Marja-Leena tundis nad alati ära, ta ei eksinud kunagi.

Kaksikute tõttu ei puigelnud ta ka enam vastu, kui ta Virtaste juurde viidi. Nii sõitsidki vanemad puhkusele ilma oma Päikesekiireta.

Marja-Leena oli uhke, kui ta üksinda kaksikute järele vaadata tohtis. Liivakastis ukerdasid need kõige meelsamini. Marja-Leena istus siis heki ääres pingil nagu emad ja pargitädidki. Keegi tütarlaps tema kõrval küsis:

„Kui vanad su väikevennad on?"

„Kolmeaastased," vastas Marja-Leena ja punastas. Ta ei tahtnud sugugi valetada, aga korraga oli nii raske seletama hakata, et need tema vennad ei ole, et tal üldse õde ega venda pole.

„Ma soovin küll endale niisuguseid kaksikuid, aga neid ei saa ju osta," ütles ta kõheldes.

„Lastekodus on küllalt vaeslapsi, kes õiget kodu vajaksid," rääkis tüdruk. Tema nimi oli õde Ina ja ta töötas lastekodus.

„Kas kaksikuid kah?" päris Marja-Leena. Ta tahtis endale kohe parajad välja valida.

„Räägi sellest asjast esiteks emaga," soovitas õde Ina ja andis lastekodu aadressi. Virtaste-ema oli samal arvamisel, kui Marja-Leena talle õhinal oma uudist kuulutas. Oodaku, kuni vanemad tagasi tulevad, siis võib koos vaatama minna.

Aga Marja-Leena ei jõudnud oodata. Ma teen emale üllatuse, mõtles ta. Ma valin kaksikud ise välja, siis ei ole muud vaja kui ära tuua. Ta valvas mänguplatsil, mil õde Ina tuli, ning tahtis tingimata temaga koos lastekodusse minna endale beebisid valima.

Õde Ina jäi kindlaks, et ema peab kaasas olema. Ühe nädala jõudvat Marja-Leena kindlasti veel vastu pidada. Pealegi võivat juhtuda, et just sellel nädalal need päris õiged kaksikud lastekodusse tuuakse. Seda ei võivat kunagi ette teada.

Kui vanemad lõpuks saabusid, kallistas Marja-Leena neid tormiliselt ja hüüdis:

„Me saame kindlasti kaksikud! Õde Ina ütles." Vanemad vaatasid ehmunult teineteisele otsa. Ema näis eriti kohmetunud olevat, kui ta küsis, kust Marja-Leena niisuguse jutu võtab ja kes on õde Ina. Nüüd purskas Marja-Leena oma saladuse välja. Et ta vanematele üllatust teha tahtis ja miks see ei õnnestunud. Aga olgu pealegi! Nad võisid ju nüüd kolmekesi otsekohe lastekodusse sõita.

Vanemad ei paistnud sugugi vaimustatud olevat. Nad hakkasid asju kohvritest välja pakkima ja riideid vahetama.

„Kas te siis ei tahagi kaksikuid?" imestas Marja-Leena. Ta ei suutnud sellest aru saada. Longus peaga läks ta oma tuppa ega hoolinud kingitustest, mis kohvritest nähtavale tulid. Ta ei vajanud õlgkübarat — väljas puhus vinge tuul. Või mis neist merikarpidest? Mis nendega teha?

Ema leidis tütre liikumatult keset tuba seismas ning küsis rõõmsalt:

„Noh, väike jonnipunn, on sul kaksikutega tõesti tõsi taga?" Seepeale tõusis Marja-Leenale vesi silma, ilma et ta nägu oleks liikunud. Niisugune hääletu nutt oli emale täielik üllatus. Nii nutsid suured inimesed, kui nad väga kurvad olid. Ema ei küsinudki enam midagi, vaid ütles tasakesi:

„Mul on sulle ka üllatus. Võib-olla saad sa päris tõelise vennakese või õekese. Ehk võiksime lastekodusse minekut natuke edasi lükata?"

„Jah, siis küll," vastas Marja-Leena ega teadnud äkki, kuhu käsi panna. Ta pea hakkas ringi käima nagu mõnikord kaua ühel kohal keerutamise järel. Ta ei usaldanud emale otsa vaadata, hakkas hoolega merikarpe uurima ja kiitma. Need olid tõesti väga põnevad. Õlgkübar ka, see sobis talle kindlasti hästi.

Alles söögilauas kadus aegamisi pöörituse tunne ja kõik asjad nihkusid jälle endistele kohtadele.

Varsti pärast seda algas suvevaheaeg. Marja-Leena viidi maale vanaema ja vanaisa juurde. See oli nii suur sündmus, et ununesid lastekodu ja kaksikud. Ees ootasid suvesõbrad ja põnevad seiklused. Ootasid muidugi ka läinud suve mängupaigad, supelrand ja vesi. Suvi maal oli nagu hoopis isemoodi elu.

Alles sügisel, kui kool juba ammugi oli alanud, ilmus ühel päeval suur pappkarp tuppa lauale, pisikesi särgikesi ja siputuspükse täis.

„Kellele see kingitakse?" küsis Marja-Leena, olgugi et teadis täpselt, mida ema selle peale vastab. Ta tohtis nüüd esimest korda kätt hoida vastu ema kõhtu ja tunda, kuidas beebi ennast liigutas.

„Kaks korda lükkas! Päris selgesti! Ehk on siiski kaksikud?" rõõmustas Marja-Leena. Aga ema raputas pead.

„Kas sulle tõesti ühest ei aita?" küsis ta naeratades.

Kogu perel algas ühine plaanitsemise ja korraldamise aeg. Väiksemasse tuppa pandi beebi auks uus tapeet, sinna toodi korv ja väike voodi. Isa ise asetas mähkimislaua kohale ja kinnitas seina külge. Marja-Leena ulatas talle kruvisid.

Ema istus tihti vaikselt akna juures ja nägi välja nagu kirikus. Siis ei julgenud Marja-Leena tema käest midagi küsida. Kui ema köögis askeldas, võis temaga kõigest rääkida. Marja-Leena tahtis teada, millal nende beebi tõeliselt saabub.

„Arvan, et varsti peale jõule," vastas ema.

„Ootamine ongi tore," seletas isa. „Siis on iga päev nagu jõulu eel." Marja-Leena ei muutunud enam kärsituks. Beebi ju elas juba nende juures, ainult et näha teda ei saanud. Ta sündis uue aasta esimesel pühapäeval, temast sai seega pühapäevalaps.

Marja-Leena unustas esimeses rõõmus küsida, kas ta sai õekese või vennakese.

Mina ei tea seda ka.

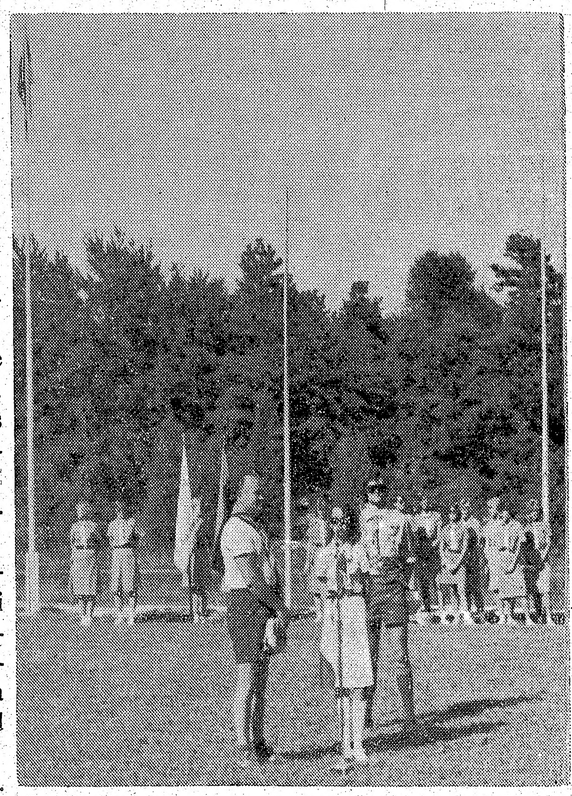

Lakewoodis toimus 10.—18. augustil „Muinasmaa" gaidide ja skautide suvelaager. Osavõtjaid oli veidi alla 200, neist kaheksa Kanadast. Laagri juhtideks olid ngdr. Enel Meret ja nskm. Rein Linask. Laagris tähistati muu hulgas Eesti Gaidide Maleva 65. aastapäeva peagaidi Hilja Kuutma osavõtul. Pildil kanada esindajad skm. Silver Kask ja egd. Maimu Nõmmik, tervitavad laagri avamisel.
Foto: H. Karu

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Teisipäeval, 24. septembril 1985 — Tuesday, September 24, 1985

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

KATUSETÖÖD

uued ja parandamine.
Korstnate parandamine.
Soome ehitajad
Veli Salminen 492-1351
Metro licence 2422

Sündmuste kalender

☆ **Reedel, 4. okt.—pühap. 6. okt. Kai Kääridi kunstinäitus 390 Princess Ave., Willowdale.**

☆ **Pühapäeval, 20. okt. kell 15.00 Tartu Instituudis Bernard Kangro ja Kalju Lepiku juubelite tähistamine.**

Eesti Maja tähistab 5. oktoobril oma 25. aastapäeva. Aktusele järgneval peol hoolitseb tantsumuusika eest V. Gustavsoni orkester. Pildil orkester ühel eelmise aasta peol, mil esinesid koos tütarlaste trio „Meloodikaga". V. Gustavson (seisab), vasakult Heidi Laikve, Linda Laikve ja Evi Valge. Foto: Vaba Eestlane

wintario

19. septembril peetud Wintario loosimisel langes peavõit $200.000 piletile nr. D495655, $100.000 võitsid — A039490, A505608, C246076, $10.000 — 512947, 671849, $1000 — 94756, $100 — 1398, $50 segijärjekorras numbrid 151665, $10 — 088, tasuta piletiraamat — 81 ja nädala müstilise preemiavõidu $10.000 — 666169.

Teadaanne

Toronto Eesti Ühispank on alati pööranud erilist tähelepanu liikmeskonna teenindamisele. Arvestades meie täienduskooli ja organisatsioonide õhtust tegevust Toronto Eesti Majas on Ühispank ALATES 15. OKTOOBRIST S.A. ÕHTUTI AVATUD ESMASPÄEVA ÕHTU ASEMEL TEISIPÄEVA ÕHTUL KELLA 5.30 kuni 8-ni. Endiselt on ka pank avatud neljapäeva õhtutel.

Teisipäeva õhtul panga lahtiolek annab parema võimaluse liikmeskonna vajaduste rahuldamiseks. Samuti võimaldab see neile, kes ei ole veel liitunud meie ühistegelise rahaasutusega, seda teha ning kasutada panga liitmetele antud soodustusi.

JUHATUS

Teadaanne

T. E. Naisseltsi käsitööring alustab tegevust 8. okt. kell 6 õ. või 15. okt. kell 1 p.l. nii kuidas kellelegi sobib. Huvitatuil palutakse informatsiooniks helistada 793-6531 ehk 481-4652.

Tähistati Stahhanovluse juubelit

Ikka sagedamini räägitakse N. Liidus ja ka Eestis vahepeal hoopis unustusse jäetud töökangelasest Stahhanovist. Tass kirjutab, et „ilmeka leheküljena on kirjutatud Nõukogudemaa ajalukku sotsialistliku töö kangelase Aleksei Stahhanovi kangelastegu. Tema eeskuju innustab lööktööle miljoneid nõukogude inimesi." Tänavu on sõetööstuse töötajate pidupäev kokku langenud Stahhanovi kangelasteo 50. aastapäevaga. Pidulikust koosolekust osavõtjad kinnitasid, et nad annavad kogu jõu, teadmised ja kogemused viisaastaku edukaks täitmiseks.

Stahhanovi „kangelastegu" seisab selles, et ta ööl vastu 31. augustit 1935 viie tunni ja 45 minutiga tootis 102 tonni kivisütt. Osava parteipoliitilise võttega rakendati tema nimelist liikumist kõigile majandusharudele.

Raske rongiõnnetus Portugalis

NELAS — 49 inimest sai surma ja üle saja vigastada kui kaks reisirongi tormasid teineteisele otsa. Kokkupõrke puhul süttis tulekahju, nii et mitmed ohvrid olid tundmatuseni põlenud. Õnnetuse põhjustas kahe reisijaterongi laskmine täheliinilisele raudteeosale.

Ettevalmistused ESTO-88-st osavõtuks

(Algus lk. 1)

tus katsus küsimuse lahendamist edasi lükata, ütles koosoleku juhataja, et see küsimus tuleb täna lahendada ja Eesti Majale kuuluv $10.700 asi korraldada.

T. Metsala soovitas, et Eesti Maja teeks kirjaliku ettekande oma nõudmise üle ja siis katsuks juhatus seda kahe kuu jooksul korraldada,

millele O. Piil vastas, et selline kirjalik ettekanne on juba kaks korda tehtud.

Peale paljusid sõnavõtte leidis R. Kreem, et kui küsimust ei saa täna lahendada, siis jääb ka aruanne kinnitamata, kuna asjad pole lõpetatud.

G. Mitt märkis välisrevidendina, et ta palus kaks kuud tagasi, et peakomitee selle küsimuse lahendaks, kuid ta ei saanud oma ettepanekule vastust,

aga kui teda tagasi valitakse välisrevidendiks, siis lubas ta garanteerida, et asi veel tänavu lõpetatakse.

Lõpuks Egbert Runge tegi ettepaneku, et saavutatagu kokkulepe ühe kuu jooksul, mis hääletamisel sai ilmse pooleholu.

N. Valge selgitas ESTO peakomitee vahepealseid probleeme rahalisel alal, kui oli vaja teha sissemakse ruumide kinni panemiseks, aga raha ei olnud, misjärel tehti pingutusi olukorra parandamiseks kuni pääsmete müügiga hakkas raha saama.

Selle järele E. Runge tänas majandustoimkonda tehtud suurepärase töö eest.

H. Paara luges revisjonikomisjoni protokolli, kuna G. Mitti välisrevidendi protokoll oli juba aruande juurde lisatud ja koosolek kinnitas aruande.

T. Metsala andis informatsiooni ESTO-88 kohta, mis toimub Melbourne'is jõulupühade ajal. Seal on juba 8-liikmeline toimkond moodustatud, kus esimeheks on E. Mõisa. Praegu otsitakse ruume üritusteks. Torontost on neile saadetud informatsiooni. Ka on ESTO-84 peakomitee sihtasutuse juhatusena teinud ettevalmistusi eestlaste Austraaliasse viimiseks; läbirääkimised on olnud Austraalia konsuli ja lennuliinidega, võib arvata, et hind praeguselt $2000-lt võiks langeda. Austraalias on eeltööd käimas programmi koostamisega.

Sihtasutuse tegevuskavas on viis punkti: 1) kapitali hooldamine, et suurem summa jääks algkapitaliks seda kasulikult investeerides; 2) ESTO-84 arvete lõpetamine; 3) Esto-albumi väljaandmine, mis peaks valmima kuu aja pärast; 4) ESTO-88 Austraalias ettevalmistused: reisitoimkonna moodustamine, majutamine ja informatsiooni andmine, mitmesugused eriesinemised;

5) suurürituse tegevuse edutamine. Rahvatantsijate ja võimlejate päevad Põhja-Ameerikas. Mõtte-kolde ideede edasiarendamine. Eesti kultuurialaste trükiste tagamine, õpikute, tõlketeoste kirjastamiseks pikaajalise laenu andmine.

Lisatud 1985. a. eelarve tulude poolel oli $11.050, kulutusi ja toetusi (juba antud) $14.700, millega on tänavuses eelarves ettenähtud puudujääk $3.650.

R. Kreem tegi ettepaneku enne Austraaliasse minekut korraldada lühema kavaga Eesti Päevad USA's idaosas maikuul,

mille rahalised ülejäägid läheksid Austraaliasse sõitjate toetamiseks.

Dr. E. Aruja tegi ettepaneku teha midagi sellist, mis jätaks jäljed ja soovitas anda toetusi $1300 E. Tubina heliplaadi toetuse täienduseks, AABS'ile $5000, EVVA-le $1000 ja mõned summad ESTO-84 kirjastusfondi, millega siiski ei nõustutud.

Valimistel otsustati moodustada 9-liikmeline juhatus. Esimehe kandidaatideks seati T. Metsala, Leo Puurits ja Peeter Vilde, kellest hääli sai esimene 27, teine 8 ja kolmas 23. Viie organisatsiooni poolt olid juba juhatuseliikmeteks esitatud: võimlejate-sportlaste poolt F. Koop. Eesti Lauljate Liidu poolt H. Kasenurm, rahvatantsijate poolt H. Toomsalu, skautidegaidide poolt L. Puurits ja EKN'u esindajaks K. Jõgi.

Valitavale kolmele kohale esitati kandidaatideks Livia Holmberg, Naire Lainevool, Peeter Vilde, Anne Keermann-Tüll ja Vaige Niitenberg,

kellest valiti P. Vilde (41), V. Holmberg (35) ja A. Keerman (34).

Revisjonikomisjoni endised H. Paara, J. Terts ja A. Vahtra, välisrevidendiks edasi G. Mitt.

Ülestõstetud küsimuste all soovitas O. Piil, et järgmise sihtasutuse koosoleku kutsega koos saadetakse ka aruanne ja eelarve kergendamaks koosoleku käiku.

F. Koop tegi ettepaneku, et tänane juhatus otsiks võimalusi ja viiks ellu ülemaailmse organisatsiooni Eesti Päevade organiseerimiseks, kes hoiaks kontinuiteeti, kuna praegu olevat see liiga juhuslik ja nõrgal alusel.

Sellele vastas H. Paara, et kuulugu see ülesanne Ülemaailmsele Eestlaste Keskнõukogule,

kuna ka L. Leivat leidis, et praegune protseduur on kindlaimal alusel ja tuleb vältida rivaliteeti.

Ilm oli väga kuum ja ka Eesti Maja keskmises saalis oli mõne küsimuse juures ilmset elevust, mis näitab, et eesti organisatsioonidel on huvi jätkata Ülemaailmsete Eesti Päevade traditsiooni ja see on neile igati südamelähedane.

Ühiskonnavaenulik nähtus Eestis

3.—5. juunini, seega esimesel kolmel tööpäeval pärast uute abinõude kehtestamist jälgisid Tallina miilitsad kui palju ja milliste ettevõtete „esindajad" külastasid Oktoobri ja Kalinini rajooni kainestusmaja. Tulemus oli: nende kolme päeva jooksul külastas neid kahte asutust üle 70 kliendi. See oli olnud rohkem kui mullu samal ajal. Kainestusmajja sattunute arv olevat aga jäämäe veepealne osa. „Esindajaid" oli enam kui 30-st ettevõttest, „Eesti Kalatööstusel" koguni 3 inimest. Miilits leiab, et ettevõtetes ei tehta joodikute ohjeldamisel küllalt tööd, kainestusmajja jõudnud töölise üle avaldatud teadaandele reageerimine olevat loid.

Joomarlus olevat ühiskonnavaenulik nähtus. Kõiki põhjusi olevat raske arvata, kuid üks olevat sisustamata ajaküllus, mis aga ei seleta töö ajal joomas käimist. Nimelt olevat tööaegne joomine täiesti reaalne. Seda võis kogeda kolm päeva enne uute joomarlusvastaste abinõude täielikku kehtima hakkamist. „Lilleküla" ja „Linnutee" kaupluste juures alates kella 10-st hommikul kahe tunni jooksul. Sel magusal tööajal olid märjukese jahil kaks Polümeeri 6. tshehhi töölist, Veevarustuse ja Kanalisatsiooni Tootmisvalitsusest tuli terve seltskond autoga . . . Enamasti tuldigi autodega, mõistagi mitte isiklikuga. Terve rida ettevõtete sõidukeid seisid viinasabas. Joovastava märjukesega valmistasid õhtust töövahetust ette üks Spetsialiseeritud Autobaasi juba purjus töötaja.

Viinakaupluses on silt „Tööriietes ei teenindata" juba olnud mitu aastat, kuid sellest eeskirjast ei peeta igas äris kinni. Tööpingi tagant või ehituselt tulnud riietusega mees teeb poeuksel tutvust sellega, kelle riietus eluktuset ja selle tööaega ei reeda, otsib välja paraja raha ja jääb ukse juurde ootama. Selliseid häid inimesi märgati esimeste päevade kontrollreidil küllaga. Ühiskondlikust seisukohast polevat need sugugi mitte head inimesed ja on joomarluse soodustajad. Aga esialgul pole veel alust nende süüdistamiseks.

N. Liit ehitab Kreekasse alumiiniumitehase

ATEENA — Ateena ja Moskva kirjutasid alla kokkuleppele ühise alumiiniumitööstuse ehitamiseks, mida kreeklased on kiitnud kui suurimat üksikettevõtet Kreekas viimase 20 aasta jooksul. Vabrik ehitatakse Delhi lähedale ja hakkab kava järgi tootma vähemalt 600.000 tonni alumiiniumi aastast 1990; sellest on venelased lubanud osta 380.000 tonni esimesel kümnel operatsiooni aastal.

Ly Parma reisikiri

Sinine Doonau ja vana Euroopa

6.

VIINLASED ARMASTAVAD OOPERIT

Viini Staatsopera on iga muusikasõbra unistus, ent pileteid peab kaua ette tellima. Vaatasime küll, kuis ooperimajja valgus etendusele saabujaid, suur enamus õhturiietuses, daamid pikkades kleitides ja karusnahkades. Ei, pileteid isegi tagasitooduina me ei saanud. Mängiti E. A. Mozarti „Võluflööti".

Küll aga tegime kaasa päeval tutvumistuuri ooperimajaga ja seda on huvitav kõrvutada teiste kuulsustega nagu on Sydney, New York, Pariis ja teised ooperimajad. Viini oma on ilusaim ja suursugusem kui kõik teised, rohkete kunstiväärtustega, kujud, maalid, seinapanood ja vaibad. Lava on moderniseeritud 1970. a., ta on kaks korda suurem kui on saal. Saal on viie rõduga, istekohti on ooperimajas 1642 ja seisukohti 567. Piletihinnad meie rahas $120.— kuni 38.—, seisukohad $20.— ümber. Viini hooaja oodatud suursündmuseks on ooperiball, mil saal tantsuks istmeist tühjendatakse ja osavõtjaid on tavaliselt 6000 ümber. Ka käisime Österreichischer Theatermuseumis, mis näitab peamiselt ajastute ja teemade järgi jagatud jooniskavandeid lavastusist ja kostüümest.

Ooperi asemel nägime Volksopera teatrisaalis operetti „My Fair Lady", mis tehtud B. Shaw „Pygmalioni" järele. Opereti pealkiri on teatrikavas antud originaalsena inglise keeles, kuigi etendus toimus saksakeelsena. Kuna see sisult toetub mitmeti inglisekeele murde- ja keeleiseärasusile, siis on raske öelda, kui hästi see tõlgituna väljakukub, selleks pidanuks saksa keelt finessideni tundma, aga tegelased olid kõik kohased ja laululiselt sobivad. Nimitegelane Eliza Doolittle — Dagmar Koller, oli eriti kena ja armas, kuigi häälelt nõrgavõitu. Ka tundus lavastaja töö mõneti lame ja soovidajättev. Ingliskeelseid lavastusi sellest olen näinud mitmeid, nii mõnedki seekordsest paremad, eriti muidugi film Audrey Hepburniga.

Hakkas muuhulgas silma ka see, et kinosid näib olevat vähe, viinlased on kindlasti teatrirahvas ja teatrimaju on õige mitmeid ja ilusaid.

Viini elanikkond on ligi 2 miljonit, terves Austrias 7 miljonit. Linna ajalugu algab 2000 aastat tagasi, mil praeguse südalinna kohale asutati roomlaste sõjaväe laager. 5. sajandi rahvasterändamine tõi kohale germaani suguharud, mis ajast peale mitmete valitsejate all on kasvanud Viin ajalooliste tähiste, arhitektuuri suursaavutuste, kultuuri ja muusika linnaks, millisena leiame teda tänapäeval. Muuseume üksi on Viinis umbes 80.

Transpordisüsteem trammide, busside ja allmaaraudteega on hästi korraldatud, ent kontrollimisviis meile võõras. Nimelt toimub see nn. aumeheprinsiibil, sõitu alustades ei kontrolli keegi piletit, kuid eeldatakse, et igaüks tembeldab selle ise sõidukis leiduvas märkimiskastis. Kui kontrollimisel avastatakse, et seda pole tehtud või oled piletita, tuleb maksta trahvi esmajuhul $20.— ja korduvjuhtumeil kuni kümme korda rohkem. Ostsime meiegi omale kohe alguses raamatutäie sõidupileteid, sõitsime hulk aega nii öelda „jänestena" kuna keegi ei kontrollinud meid, kuni lõpuks üks heatahtlik kaasreisija asja tembeldamise osas selgitas.

Meil jäi Viinis palju asju nägemata, mitmed kohad käimata, teatrietendused vaatamata ja ma lahkusin sealt tundega, et ajapuudus pani meid kammitsasse ja — sinna tuleb minna tagasi. Usun, et Viini võiksin armastada samuti kui New Yorki, kus alati on leida midagi uut, kus teatri- ja muusikaelu on niivõrd vahelduv, et ikka leiad midagi, mis sind köidab.

PUHKEPÄEVAD DUBROVNIKUS

Sõitsime tagasi Jugoslaaviasse Dubrovnikusse, kusjuures lennuliini vahetusel Belgradis peaaegu Londonisse sõitnud oleksime. Kuna edasisõidu aega traditsiooni-kohaselt mitu korda juba edasi lükati ja see meie õige lenuk ikka ärasõiduks kohale ei jõudnud, õpetas lõpuks üks kontrollametnik, et me võiks sõita hoopis lenukiga, mis ka Dubrovnikust läbi läheb. Asjaga on kiire, tuleb minna teatava numbrilise väravani ja otsema tee mõttes mingu me lennuvälja pidi õige numbrilise ukseni välja. Lasi meid lennuväljale, kõndisime ja marssisime kuni õige ukseni saime. Seal läks siis lärm lahti. Kuidas me lennuväljale saime? See on eraisikutele kõvasti keelatud, mis ja kuidas? Kus on siin „security"? Härrad lõid käsi kokku, kutsuti naisi ja ametnikke teisigi veel juurde, mõni oskas peale jugoslaavia keele mõnda teist keelt ja mõni ei osanud. Kuna minu keeleoskus sellel alal on vaid üksainus lause: Dobra appetit! mis tähendab — head isu! — siis sellest palju abi ei olnud. Peale muu oli see juhatatud lennuk sõitmas peatusteta Londonisse ja oligi hea, et me viimasel minutil peale ei saanud. Nüüd anti meile siis vahimees kaasa, kes meid endise värava taha sappa toimetas. Ja kogu mulje sest toimetamisest jäi, et selle rezhiimi rahvas on mossis, tujutu, neil puudub lahkus, naeratus ja viisakus.

Järgmised kolm ööd-päeva veedame Dubrovnikus tõeliste puhkepäevadena. Õhtusöögil hotelli restoranis hoolitseb meeleolu eest 8-meheline laulukoor balalaikade saatel. Nad laulavad valgeis puhvkäistega särkides kohalikke laule ja nad teevad seda mitmehäälseina ja tõesti hästi.

Tagasisõidu üllatuseks on jällegi üks kohtumine. Kuigi terve reisi kestel ei näinud me ühtki eestlast, astus meile lennuväljal juurde noor naine ja kõnetas: „Kuulsin, et kõnelete omavahel eesti keelt . . ." Oli ühe tuntud eestlase tütar abikaasaga, kõneles laitmatult eesti keelt, kuigi on abielus inglasega ja ta tütredki käivad Eesti Täienduskoolis. Nende reis oli teise marsruudiga kui meil, ent algas ja lõppes samuti Dubrovnikus, kuigi nad peatusid ühes teises hotellis. Kui huvitav, Torontos polnud me kohanud, ent eestlane leiab eestlase ka teiselpool maakera, kus meid vaid ühine keel kokku juhatab.

Koju saabume jaanilaupäevaks, kus öö kõige lühem ja päev pikim. Olin näha saanud oma unistuste Doonaud, kuigi mitte sinist, ent siiski Doonaud ja lisaks terve hulga vanast Euroopast, mida mälestusis talletada tahaksin.

(LÕPP)

Nalja

Neli meest pääsesid laevaõnnetusel tühjale saarele, soomlane, kanadalane, ameeriklane ja prantslane. Soomlane oli selle võrra jõudnud õnnetuse puhul mõtelda, et oli jõudnud võtta kaasa pudeli konjakit.

Nad leidsid saarelt vana õlilambi, mille keegi võttis maast ja hakkas selle külge varrukaga hõõrumа. Lambist tõusis samas vaim, kiitis mehi ja ütles, et täidab igaühel ühe soovi.

Prantslane lootis pääsevat õhtuks Yvettega kohtuma Pariisi ja kadus oma teed. Ameeriklase meeles oli äritegevus Wall Streetil, kuhu ta välgukiirusel ka kadus. Kanadalane soovis näha Edmontoni mängivat Islandersite vastu ja läks. Siis tuli soomlase kord. Ta vaatas natuke üksikuna oma ümber, võttis konjakipudeli ja ütles:

— Ei mina tahà seda üksinda juua. Kas sa tooksid need kolm sõpra tagasi.

☆

„Doktor, mu mees kõneleb öösiti unes. Mida ma peaksin tegema?"

„Lubage tal vahel päeval rääkida."